

Proje No: HZP25S1

Sarakusta'nın Endülüs Dönemi: Jeopolitik Önemi, Ekonomik Gelişimi, Sosyo-Kültürel Yapısı ve İlmî Hayatının Tarihsel Analizi

Proje Yürütücüsü: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Kadir ERBİL– İlahiyat Fakültesi / İslam Tarihi ve Sanatları

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Kadir ERBİL

Başlama Tarihi: 09-01-2025

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 2.815,00 TL

ÖZET

Endülüs, İslam medeniyetinin Batı'daki en parlak yansıması olarak sekiz asır boyunca siyasî, iktisadî, kültürel ve ilmî alanlarda benzersiz bir gelişim göstermiştir. Bu geniş coğrafya içinde Sarakusta (bugünkü Zaragoza), stratejik konumu, dinamik nüfus yapısı, ilmî çevreleri ve ekonomik potansiyeliyle öne çıkan şehirlerden biridir. Ebro Nehri havzasında yer alan Sarakusta, doğu-batı ticaret yollarının ve askerî güzergâhların kavşağında bulunması sebebiyle hem bir savunma hattı hem de ilim ve kültür merkezi olarak şekillenmiştir. Bu çalışma, Sarakusta'nın Endülüs dönemindeki tarihsel gelişimini dört temel eksenle ele almaktadır: jeopolitik önem, ekonomik yapı, sosyo-kültürel dönüşüm ve ilmî hayat. Araştırmada birincil Arapça tarihî kaynaklar (İbn Hayyân, İbn İdrîsî, İbn Haldûn vb.) ile Batılı oryantalistlerin eserleri (Levi-Provençal, Dozy, Makkî vb.) birlikte değerlendirilmiş, karşılaştırmalı bir tarihsel analiz yöntemi benimsenmiştir. Çalışmanın ilk bölümünde şehrin jeopolitik konumu ve Endülüs Emevî Devleti'nin kuzey savunma hattındaki rolü ele alınmıştır. İkinci bölümde Sarakusta'nın ekonomik yapısı; tarımsal üretim, su yönetimi, ticaret yolları ve zanaat faaliyetleri bağlamında incelenmiştir. Üçüncü bölüm, şehir halkının sosyal tabakalaşması, kültürel etkileşimleri ve sanat faaliyetleri üzerine odaklanmaktadır. Son bölümde ise Sarakusta'nın ilmî hayatı, medreseleri, âlimleri, ilim çevreleri ve ilim aktarımındaki rolü analiz edilmiştir. Bu proje, Endülüs şehir tarihine yönelik literatürde yer alan boşluğu doldurmayı, İslam medeniyetinin Batı'daki şehirleşme ve bilgi üretim sürecine katkılarını yeniden değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Çalışma, Sarakusta örneği üzerinden İslam medeniyetinin Avrupa üzerindeki ilmî ve kültürel etkilerini anlamaya yönelik yeni bir perspektif sunmaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: İslam Tarihi, Endülüs, Sarakusta, ekonomi, Sosyal Hayat, İlmî Çalışmalar

Proje No: HZP25S3

Üniversite Öğrencilerine Yönelik İşbirlikli Problem Çözme Motivasyon Ölçeği: Durumlu Beklenti Değer Teorisi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Kibar GÜL–Eğitim Fakültesi / Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Kibar GÜL , Araştırmacı Doç. Dr. Tuba Acar ERDOL

Başlama Tarihi: 09-01-2025

Bitiş Tarihi: 08-10-2025

Proje Bütçesi: 14.982,00 TL

ÖZET

Günümüzde öğrenme süreci, ya problem çözmeye ya da işbirlikli öğrenmeye/çalışmaya yönelik olacak şekilde bir bileşen dikkate alınarak planlanmaktadır (Allen & Blackston, 2003). Ancak bireylerin gelecekte çalışma yaşamlarında karşılaştıkları problemleri tek başlarına değil, gruplar halinde çalışarak çözmeleri gerekecektir (O'Neil vd., 2003; Häkkinen vd., 2017). Bu noktada İPÇ becerisi, problem çözme ve işbirlikli çalışma becerilerinin birlikte işe koşulmasını gerektirmesi nedeniyle önemi ortaya çıkmaktadır. İPÇ'nin etkili bir şekilde uygulanabilmesi için öğretmen ve öğrencilerin İPÇ'yi öğrenmeye istekli olmaları, bu becerinin uygulama sürecinin aşamalarını deneyimlemeleri ve gerekli olan hazırbulunuşluğa sahip olmaları gerekmektedir (Luckin vd., 2017). Üst düzey beceriler arasında yer edinen İPÇ becerilerinin eğitim ortamlarında geliştirilmesi ve eğitim araştırmaları yoluyla etkilerinin incelenmesi son derece önemlidir (Acar Erdol, 2020). Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin işbirlikli problem çözme motivasyonlarını belirlemeye yönelik klasik beklenti-değer kuramının genişletilmiş ve derinleştirilmiş hali olan Durumlu Beklenti-Değer Teorisi-DBDT (Situated Expectancy-Value Theory-SEVT) (Eccles ve Wigfeld, 2020) çerçevesinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda nicel araştırma yöntemlerinden kesitsel tarama araştırması yöntemi kullanılmıştır. Ölçme aracının geliştirilmesinde DBDT çerçevesinde ATC21s projesinde yapılan sınıflandırmaya göre İPÇ teorik yapısı kullanılmıştır. Bu çalışma, Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) için yedi farklı üniversiteden 518 katılımcı ve Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) için 14 farklı üniversiteden 499 katılımcı ile yüz yüze olacak şekilde gerçekleştirilmiştir. Önerilen araştırma modeli sırasıyla SPSS V.20 ve AMOS V.24 yazılımları kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin faktör analizine uygunluğunu, faktör yapılarını, maddelerin uygunluğunu ve faktörlerin açıklama gücünü değerlendirmek için açıklayıcı faktör analizi yapılmıştır. Ardından Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) gerçekleştirilerek, maddeler ve yapılar arasındaki güvenilirlik ve geçerlilik kontrol edilmiştir. Açıklayıcı faktör analizi sonucunda ölçeğin dört faktörlü ve 33 maddeden oluştuğu görülmüştür. Bu yapı doğrulamalı faktör analizi ile desteklenmiştir. Ölçeğin faktörleri "beklenti", "ilgi", "yarar" ve "maliyet" olarak isimlendirilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Üniversite öğrencileri, Beklenti-değer kuramı, İşbirlikli Problem Çözme, motivasyon, ölçme aracı geliştirme

Proje No: HZP25S5

İlköğretim Matematik Öğretmeni Adaylarının Matematiksel Modelleme Yeteneklerini Yapay Zeka Aracıyla Keşfetmek: ChatGPT Örneği

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Deniz KAYA – Eğitim Fakültesi / Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Deniz KAYA, Araştırmacı Öğr. Gör. Dr. Yıldız ÖZAYDIN AYDOĞDU

Başlama Tarihi: 09-01-2025

Bitiş Tarihi: 08-10-2025

Proje Bütçesi: 4.718,05TL

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının matematiksel modelleme yeteneklerini, yapay zeka destekli bir dil modeli olan ChatGPT ile etkileşimleri bağlamında incelemek ve süreci çok yönlü ve derinlemesine analiz etmektir. Çalışmada nitel araştırma paradigmalarından durum çalışması deseni kullanılmıştır. Araştırmaya toplam 41 ilköğretim matematik öğretmeni adayı katılmış ve katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme ile belirlenmiştir. Veriler; modelleme görevleri, yapay zeka etkileşim kayıtları, yarı yapılandırılmış görüşme formu ve gözlem notları aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler, içerik ve tematik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Bulgular, ilköğretim matematik öğretmeni adaylarının matematiksel modelleme yeterliklerinin görevlerin zorluk düzeyine bağlı olarak farklılık gösterdiğini ortaya koymuştur. İlköğretim matematik öğretmeni adayları, yapay zekadan destek alırken çoğunlukla açıklayıcı ve yönlendirici rehberlik, doğrulayıcı geri bildirim, strateji üretimi ve yansıtıcı soru sorma türünde etkileşimler gerçekleştirmiştir. Bu sürece ilişkin görüşler; düşünsel katkılar, yapay zekâ ile etkileşim deneyimi, bilişsel ve pedagojik yansımalar ile genel değerlendirme ve öneriler olmak üzere dört tema altında toplanmıştır. Katılımcılar, matematiksel modelleme sürecini zorlayıcı ancak öğretici olarak değerlendirmiş; yapay zekâ ile etkileşimin yeni çözümler üretmelerini teşvik ettiğini ve bu deneyimin, gelecekteki mesleki rollerine yönelik farkındalıklarını artırdığını ifade etmişlerdir. Bu bağlamda, yapay zekâ destekli uygulamaların öğretmen eğitimi süreçlerine bilinçli ve amaçlı şekilde entegre edilmesi önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: ChatGPT, ilköğretim matematik öğretmeni adayı, matematiksel modelleme, yapay zeka

Proje No: HZP25S6

Ankebut Sûresi ve Günümüz Dünyasına Işık Tutan Mesajları

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Yahya YAŞAR – İlahiyat Fakültesi / Temel İslam Bilimleri

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Yahya YAŞAR , Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Sıddık ÖZALP

Başlama Tarihi: 09-01-2025

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 2.104,50 TL

ÖZET

Bilimsel araştırmaların temel amacı, mevcut bilgi birikimini derinleştirmek ve çağın ihtiyaçlarına cevap verecek yeni yaklaşımlar ortaya koymaktır. Bu bağlamda hazırlanan "Ankebût Sûresi ve Günümüz Dünyasına Işık Tutan Mesajları" başlıklı BAP projesi, Kur'ân-ı Kerîm'in yirmi dokuzuncu sûresini sosyo-teolojik bir perspektifle inceleyerek hem tefsir geleneğine katkı sunmayı hem de çağdaş sosyal problemlere karşı çözümleyici bir bakış açısı geliştirmeyi hedeflemiştir. Ankebût Sûresi, iman ve imtihan arasındaki ilişkiyi vurgulaması, peygamber kıssalarına atıfta bulunarak tarihsel ibret levhaları sunması ve modern insanın karşılaştığı sorunlara işaret eden temalarıyla dikkat çekmektedir. Bu sûrede zikredilen imtihan olgusu, yalnızca tarihî bağlamda değil, günümüz dünyasında da bireylerin ve toplumların karşılaştığı zorluklarla doğrudan ilişkilidir. Bu çalışmada, sûrenin ana temaları olan imtihan, tevhid mücadelesi, ahlâkî çözülme, Ehl-i Kitap'la Mücadele Yöntemi, Hz. Peygamber'in Ümmiliği, toplumsal yozlaşma, namazın dönüştürücü etkisi, İnsanın Çelişkili Yapısı ve Allah yolunda sabırla sebat etme gibi konular sistematik bir biçimde ele alınmıştır. Çalışmada yöntem olarak, klasik müfessirlerin dilbilimsel analizleri dikkate alınarak filolojik değerlendirmeler yapılmış; Elmalılı Hamdi Yazır, Mevdudi, İbn Âşur ve Kur'an Yplu gibi modern tefsir yaklaşımlarından yararlanmak suretiyle de sosyolojik tahlillerle desteklenmiştir. Bunun yanı sıra günümüzde deizm, sekülerleşme, göç, deizm, toplumsal yabancılaşma ve ahlaki yozlaşma gibi olgulara dikkat çekilerek sûre ile çağdaş sorunlar arasında karşılaştırmalı bir analiz yapılmıştır. Böylece elde edilen bulgular, Ankebût Sûresi'nin evrensel mesajlarının tarihsel sınırların ötesine geçtiğini ve günümüz insanına doğrudan hitap eden ilkeler sunduğunu ortaya koymuştur. Bu projenin özgün yönlerinden biri, Ankebût Sûresi'nin tematik yapısının yalnızca tefsirî bir inceleme olarak değil, aynı zamanda sosyolojik, psikolojik ve ahlaki boyutlarıyla birlikte ele alınmış olmasıdır. Literatürde genellikle filolojik veya klasik tefsir merkezli yorumlarla sınırlı kalan Ankebût çalışmaları, bu projede çağdaş sosyal sorunlarla karşılaştırmalı bir çerçevede değerlendirilmiş ve disiplinlerarası bir yöntem kullanılmıştır. Böylece proje, hem Kur'an araştırmalarına metodolojik çeşitlilik kazandırmış hem de ilahiyat dışındaki sosyal bilim alanlarına açılım sağlamıştır. Bu yönüyle literatüre yeni bir katkı sunmakta, Ankebût Sûresi'nin evrensel mesajlarının günümüz akademik tartışmalarında daha görünür hale gelmesine imkân vermektedir. Proje sürecinde planlanan araştırma takvimi başarıyla uygulanmış, belirlenen hedefler doğrultusunda gerekli kaynak taramaları ve analizler tamamlanmıştır. Harcamalar, BAP Birimi tarafından tahsis edilen bütçeye uygun şekilde gerçekleştirilmiş ve mali-idari açıdan herhangi bir aksaklık yaşanmamıştır. Ayrıca proje kapsamında hazırlanan metin, ilerleyen süreçlerde kitaplaştırılarak akademik camianın istifadesine sunulabilecek nitelikte bütüncül bir içerik ortaya koymuştur. Bu çalışma, bir yandan Ankebût Sûresi'nin çağlar üstü mesajlarını akademik bakış açısıyla yeniden gündeme taşıırken, diğer yandan Kur'an araştırmaları ile sosyal bilimler arasındaki disiplinlerarası etkileşimi güçlendirmeyi amaçlamaktadır. Projenin, İlahiyat ve sosyal bilimler alanındaki araştırmacılara katkı sağlaması en büyük temennimizdir. Muvaffakiyetin ancak Allah'ın inayetiyle gerçekleşeceğine inanarak, bu çalışmanın hem akademik çevreye hem de toplumsal hayata faydalı olmasını Yüce Allah'tan niyaz ederim.

ANAHTAR KELİMELELER: Kur'an, Ankebut, Tefsir, Analiz, Mesaj

Proje No: HDP24F09

Kesirli Mertebeden Leslie Tipi Bir Av-Avcı Modelinin Kompleks Dinamikleri

Proje Yürütücüsü: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Sure KÖME – Fen Edebiyat Fakültesi / Matematik / Fen Bilimleri

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Sure KÖME

Başlama Tarihi: 10-12-2024

Bitiş Tarihi: 21-08-2025

Proje Bütçesi: 1.978,63 TL

ÖZET

Bu proje çalışmasında, kesirli fark hesabına dayalı yeni bir ayrık zamanlı Leslie--Gower tipi av--avcı modeli geliştirilerek, bu modelin dinamik özelliklerinin ayrıntılı biçimde incelenmesi konu alınmaktadır. Model, sabit göç etkisi ve Holling Tip II etkileşimini içerecek şekilde tasarlandığı için hem ekolojik geçerliliği yüksek hem de biyolojik sistemlerin geçmişe duyarlılığını göz önünde bulunduran bir yapı elde edilmiştir. Geleneksel fark denklemlerinin sınırlamalarını aşmak için Caputo tanımlı kesirli türev yaklaşımı kullanılmış; bu sayede geçmiş olayların mevcut sistem dinamikleri üzerindeki etkileri modele dâhil edilebilmiştir. Modelin kararlılık analizi yapılırken, sistemin pozitif denge noktalarının varlığı için gerekli ve yeterli koşullar matematiksel olarak ortaya konmuştur. Bunun yanı sıra parametre değişimleriyle birlikte ortaya çıkan karmaşık davranışları incelemek amacıyla Neimark--Sacker ve Flip çatallanma analizleri gerçekleştirilmiş; bu çatallanma türlerinin belirli aralıklarda periyodik ve kaotik dinamikler ortaya çıkardığı gözlemlenmiştir. Kaotik davranışları düzenlemek için Durum Geri Besleme ve Hibrit Kontrol teknikleri uygulanmıştır. Tüm bu analizler sonucunda elde edilen veriler, sayısal simülasyonlarla desteklenerek sistem davranışları görsel olarak da bu proje çalışmasında sunulmuştur. Proje kapsamında elde edilen tüm sonuçlar, sabit göç parametresinin sistemin uzun vadeli evriminde belirleyici bir rol oynadığını göstermiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Kesirli Mertebeden Türev, Leslie Tipi Av-Avı Modeli, Denge Noktaları, Kararlılık Analizi, Kompleks Dinamikler

Proje No: HDP24F08

Oran bağımlı bir popülasyon modeli için çatallanma analizi ve kaos kontrolü

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Cahit KÖME– Fen Edebiyat Fakültesi / Matematik

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Cahit KÖME

Başlama Tarihi: 10-12-2024

Bitiş Tarihi: 21-08-2025

Proje Bütçesi: 1.942,30 TL

ÖZET

Bu projede, sabit av göçü etkisinin dikkate alındığı sürekli tipte bir avcı-av modeli üzerine odaklanılmış ve sürekli-zamanlı yapıda oluşturulan yeni bir matematiksel model, Standart Olmayan Sonlu Farklar (SOSFA) yöntemi kullanılarak ayrık zamana dönüştürülmüştür. Elde edilen ayrık sistem aracılığıyla, göçün sistem dinamiği üzerindeki etkileri ayrıntılı bir şekilde incelenmiştir. Bu bağlamda, sabit bir av göçü parametresinin sisteme dahil edilmesiyle oluşan yeni dinamik yapıların analiz edilebilmesi amacıyla denge noktalarının kararlılığı araştırılmış; popülasyon seviyelerinin uzun vadeli davranışları değerlendirilmiştir. Ayrık modelde parametrelerin belirli kritik eşiklerden geçmesi durumunda, sistemin sergilediği çatallanma türleri teorik düzlemde analiz edilmiştir. Bu amaçla, merkez manifold teoremi ile çatallanma teorisinden yararlanılmış; elde edilen teorik yapı çerçevesinde hem Flip çatallanma hem de Neimark-Sacker çatallanması ayrıntılı olarak incelenmiştir. Söz konusu çatallanma noktalarının sistemin davranışsal yapısında neden olduğu dönüşümler hem nümerik hem de teorik analizlerle ortaya konmuştur. Modelin sergileyebileceği kaotik salınımlar, özellikle av ve avcı türlerinin sürdürülebilirliği açısından risk teşkil ettiğinden, bu karmaşık dinamiklerin kontrol altına alınabilmesi için çeşitli kaos kontrol yöntemleri uygulanmıştır. Bu çerçevede, durum geri bildirimine dayalı kontrol stratejileri ile hibrit kontrol yaklaşımları değerlendirilmiş; sistemin kararlı davranışlar sergileyebileceği parametre aralıkları belirlenmiştir. Özellikle, yalnızca kararlı özdeğerlere karşılık gelen üçgen bölgeler değil, aynı zamanda dışsal kontrol parametresine ilişkin kararlı alt ve üst sınırlar da sayısal olarak elde edilmiştir. Çalışma kapsamında ulaşılan teorik sonuçların geçerliliği ve modelin davranışsal çeşitliliği, kapsamlı sayısal simülasyonlar ile desteklenmiştir. Bu doğrultuda; faz portreleri, maksimum Lyapunov üssü hesaplamaları, çatallanma diyagramları ve sabit göç parametresinin farklı değerleri altında elde edilen kontrollü bölgeler grafiksel olarak sunulmuştur. Elde edilen tüm bulgular, geliştirilen ayrık modelin dinamik doğasını anlamaya yönelik bütüncül bir bakış açısı sunmakta ve Standart Olmayan Sonlu Farklar yöntemiyle oluşturulan modelin hem teorik hem de pratik geçerliliğini ortaya koymaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Av-avcı Sistemi, Standart Olmayan Sonlu Farklar Yöntemi, Kararlılık Analizi, Çatallanma Analizi, Kaos Kontrolü.

Proje No: HDP24S25

Okul Öncesi Dönemde Sosyal Duygusal Öğrenme Becerilerinin Desteklenmesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Sema ÖNGÖREN ÖZCAN– Eğitim Fakültesi / Temel Eğitim Bölümü

Proje Araştırmacılar: Doç. Dr. Sema ÖNGÖREN ÖZCAN

Başlama Tarihi: 10-12-2024

Bitiş Tarihi: 15-09-2025

Proje Bütçesi: 1.202,00 TL

ÖZET

Sosyal duygusal öğrenme becerileri, bireysel ve sosyal hedefler doğrultusunda sağlıklı benlik geliştirmek, duygularını yönetmek ve destekleyici ilişkiler içinde yer almak için gerekli bilgi ve beceriler olarak değerlendirilmektedir. Bu araştırmanın amacı, okul öncesi dönemde sosyal duygusal öğrenme becerilerinin öğretmenler tarafından günlük öğretim uygulamalarında nasıl desteklendiğinin incelenmesidir. Araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması ile yürütülmüştür. Araştırmanın çalışma grubu amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme kullanılarak belirlenmiş 12 okul öncesi öğretmeninden oluşmuştur. Araştırmanın çalışma grubunda yer alan katılımcı ölçütleri, anasınıflarında 5-6 yaş grubu çocuklarla çalışan ve güncel okul öncesi eğitim programı uygulayan okul öncesi öğretmenleri olarak belirlenmiştir. Araştırma verileri görüşme yöntemi ile toplanmış ve verilerin toplanmasında araştırmacı tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme formunda okul öncesi öğretmenlerinin sosyal duygusal öğrenme becerilerini destekleyici uygulamalarına yönelik açık uçlu sorular yer almıştır. Araştırmada elde edilen verilerin analizinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmenlerin sosyal duygusal öğrenme becerilerini desteklemek için benlik, sosyal yaşam ve ortak beceriler temalarında benzer uygulamalar gerçekleştirdikleri belirlenmiştir. Okul öncesi öğretmenlerinin sosyal duygusal öğrenme becerilerini desteklemek için en çok çocuklarla gün içerisinde gerçekleştirdikleri etkinliklere vurgu yaptıkları ortaya çıkmıştır. Öğretmenler çocuklarla sohbet etme, onlara sorumluluk verme ve örnek olmanın sosyal duygusal öğrenme becerilerini destekleyici diğer uygulamalar olduğunu belirtmişlerdir. Araştırma sonuçları doğrultusunda öğretmen eğitiminde sosyal duygusal becerilerin desteklenmesine yönelik uygulamaların daha fazla yer alması ve öğretmenlerin farkındalıklarını artırmak için uygulamalı hizmet içi eğitim programlarının düzenlenmesi önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Beceri, duygusal, okul öncesi eğitim, öğrenme, sosyal

Proje No: HDP24S24

Turistik Turlarda Turist Rehberlerinin Sık Karşılaştıkları İlk Yardım Gerektiren Durumların Tespit Edilmesi: Kapadokya Örneği

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. İbrahim Akın ÖZEN – Turizm Fakültesi / Turizm Rehberliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. İbrahim Akın ÖZEN, Araştırmacı Doç. Dr. Zehra ÇALIŞKAN, Araştırmacı Arş.Gör. Didem BILDİRCİNGİL

Başlama Tarihi: 10-12-2024

Bitiş Tarihi: 15-09-2025

Proje Bütçesi: 999,60 TL

ÖZET

Bu çalışmada, Kapadokya bölgesinde rehberlik hizmeti sunan rehberlerin karşılaştıkları ilk yardım gerektiren durumlar, ilk yardım konusunda kendilerini nasıl gördükleri ve ilkyardım eğitimi alma isteklerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Yöntem: Çalışmada, nitel araştırma yöntemi ve yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır. Kapadokya Bölgesi'nde hizmet veren rehberlerin önceki tur deneyimleri ve tecrübeleri dikkate alınacağı için, amaçlı örneklem yöntemi kullanılmıştır ve bu amaçla 35 rehberle ulaşılmıştır. Bulgular: Çalışma bulgularına göre, turistik gezilerde rehberlerin ilk yardım gerektiren durumlarla karşılaştıkları (burkulma (%80), güneş çarpması (%60), kan şekeri düşmesi (%48,6) vb.) buna karşın %28,6'sının ilk yardım eğitiminin olmadığı dikkati çekmiştir. İlk yardım eğitimi aldığını belirten rehberlerin ise, bu eğitimi ağırlıklı olarak üniversite eğitimlerinde (%62.5) aldıkları ve üzerinden yaklaşık 12,5 yıl geçtiği saptanmıştır. Rehberlerin çoğunluğu (%80.0) ilk yardım konusunda kendini yeterli hissetmediğini ve ilk yardım eğitimi almak istediklerini (%86.6) ifade etmişlerdir. İlk yardım eğitim gereksinimlerinin sıklıkla kardiyak temel yaşam desteği, hava yolu tıkanması solunum acilleri, travma müdahaleleri, epilepsi nöbetlerine müdahale vb. konularda yoğunluk kazandığı belirlenmiştir. Ayrıca rehberler, turistlerin özellikle Kapadokya bölgesinin çevresel koşullarına özgü olarak bazı sorunlar yaşadıklarını (Klostrofobi/kapalı alan korkusu (%46,7), sıcak çarpması (%40.0) vb.) ve bu durumlarla da baş etmek durumunda kaldıklarını ifade etmişlerdir. Sonuç ve öneriler: Turist rehberlerin mutlaka ilkyardım eğitimi almaları ve eğitimlerini güncel tutmaları, verilecek ilk yardım eğitimlerinde bölgeye özgü yaşanan sorunların da dikkate alınarak genel ilk yardım konularına eklenmesi önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Turizm, Turist Rehberliği, Turistik Turlar, İlk Yardım, Kapadokya

Proje No: HZP25F2

Potansiyel enerji uygulamaları için farklı çözeltilerde Grafen nanomalzemelerin elektrokimyasal yaklaşım ile sentezi

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Gülbahar BİLGİÇ TÜZEMEN

Proje Araştırmacılar: Dr. Öğr. Üyesi Gülbahar BİLGİÇ TÜZEMEN, Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çağrı TÜZEMEN

Başlama Tarihi: 21-01-2025

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 14.700,00 TL

ÖZET

Grafenin olağanüstü özellikleri, polimer kompozitlerde nano dolgu maddeleri, metaller için korozyon önleyici kaplama, elektrokimyasal algılama ve biyosensör ve soğutma maddesi olarak nano sıvılar gibi önemli sayıda uygulamaya yol açmıştır. Grafenin hazırlama ve sentez yöntemleri arasında elektrokimyasal yaklaşımın tek adımlı, kullanımı kolay, çevre dostu (iyonik sıvı elektrolitler veya sulu yüzey aktif maddeler kullanılıyorsa) ve ortam koşullarında çalışması gibi avantajları vardır. Uçucu çözücülere veya indirgeyici maddelere ihtiyaç duyulmadan yüksek oranda kontrol edilebilir pullar oluşturulabilir. Bu projede seri üretim için elektrokimyasal yöntem kullanılarak grafitten grafen sentezlemek için çok etkili ve basit bir yöntem sunulmuştur. Ayrıca etkili elektrolit olarak atık peynir altı suyu kullanımı maliyeti düşürülmüş ve zararlı kimyasalların varlığı azaltılmıştır. Elde edilen yenilikçi malzeme hızla kullanımının arttığı enerji alanında (yakıt hücreleri, benzin ve dizel motorlar için yakıt katkı maddesi, güneş pilleri için elektrokatalist ya da elektrot vb.) gibi alanlarda kendine yer bulması hedeflenmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Grafen, atık peynir altı suyu, H₂SO₄, elektrokimyasal pul pul dökülme

Proje No: HZP25S7

Teodise iddialarına ve Deist iddialara Kur'an'dan Cevaplar

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Bayram ÇINAR – İlahiyat Fakültesi / Temel İslam Bilimleri

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Bayram ÇINAR

Başlama Tarihi: 09-01-2025

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 3.004,50 TL

ÖZET

Bu çalışma, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlüğü tarafından desteklenen ve "Teodise ve Deizm'e Kur'an'dan Cevaplar" başlığıyla yürütülen kapsamlı bir araştırmanın ürünüdür. Projenin temel motivasyonu, çağımızda özellikle gençler arasında giderek yaygınlaşan deist eğilimlerin ardında yatan teolojik sorunlara, Kur'an'ın sunduğu ilahî perspektiften cevaplar üretmektir. Modern dönemde din felsefesi alanında yoğun olarak tartışılan "teodise problemi" yani kötülük sorunu, Tanrı'nın kudreti ve iyiliği ile evrende gözlemlenen kötülüklerin bir arada nasıl düşünülebileceği meselesi, deist anlayışın en önemli dayanak noktalarından birini oluşturmaktadır. Bu bağlamda çalışmamız, bir yandan deizmin epistemolojik ve teolojik iddialarını analiz ederken, öte yandan Kur'an'ın sunduğu yaratılış, ilahî müdahale ve hikmet kavramları çerçevesinde yeni bir yaklaşım geliştirmeyi hedeflemiştir. Araştırmanın çıkış noktası, deizmin "Tanrı evreni yaratmış fakat artık evrene müdahale etmemektedir" iddiasıdır. Bu iddia, özellikle modern bilimsel determinizmle birleşerek genç kuşakların inanç dünyasında ciddi şüpheler doğurmakta, "Tanrı varsa neden kötülükleri engellemiyor?" sorusunu öne çıkarmaktadır. Çalışmamız, bu soruya Kur'an merkezli cevaplar vermeyi amaçlamış, Tanrı'nın evrene ve insana müdahalesinin mahiyetini sistematik biçimde ortaya koymuştur. Proje süresince elde edilen bulgular, Kur'an'ın Tanrı tasavvurunun deist yaklaşım ile taban tabana zıt olduğunu göstermektedir.

Kur'an'a göre Allah, yalnızca evreni yoktan var eden değil, aynı zamanda her an yaratmaya devam eden, varlıkları bir düzen ve ölçü içinde var eden, toplumsal ve bireysel hayatın her alanında farklı şekillerde müdahil olan bir varlıktır. Bu gerçek, hem evrendeki düzenin hem de kötülük olarak algılanan olguların ilahî hikmet perspektifinden yorumlanmasını gerekli kılmaktadır. Araştırmada elde edilen sonuçlardan biri, kötülük kavramının mutlak anlamda ilahî kudret ve rahmet ile çelişmediğidir. Aksine kötülük, insanın sınırlı bakış açısından kaynaklanan bir algıdır. Doğal afetler, bireysel sıkıntılar veya toplumsal felaketler, Kur'an'ın sunduğu perspektifte ya bir ikaz, ya bir imtihan, ya da insanın yanlış eylemlerinin doğal sonuçları olarak değerlendirilir. Dolayısıyla bu olayların hikmetsiz ya da amaçsız olduğu söylenemez. Nitekim Kur'an'da "Biz her şeyi bir ölçü ile yarattık" (Kamer, 54/49) buyruğu, evrenin rastgele değil, planlı ve anlamlı bir bütün olarak kurgulandığını vurgular. Çalışmada ayrıca, deizmin sunduğu determinist evren tasavvurunun insana anlam katmaktan uzak olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Deizm, Tanrı'yı evrenin dışına iterek insanı yalnızlığa mahkûm etmekte, varoluşu anlamsızlaştırmaktadır. Kur'an ise evreni ve insanı birbirine bağlı bir anlam ağı içinde değerlendirir: insanın anlam arayışı, evrenin anlamı ile örtüşür; evrenin gaysiz olmadığı gibi insan da gaysiz yaratılmamıştır. Bu bağlamda çalışma, insanın varoluşunu

Kur'an'ın sunduğu "imtihan" perspektifiyle ilişkilendirmiş, kötülüklerin de bu imtihanın bir parçası olduğunu ortaya koymuştur. Proje, yöntem açısından hem klasik eserleri hem de batılı literatürü içerir. Ayrıca çağdaş felsefi tartışmalardan da çalışma boyunca sorunların tespitinde, yararlanmıştır. Mâturîdî, Gazâlî gibi klasik yazarlar ile çağdaş düşünürlerin yorumları harmanlanmıştır. Batı düşüncesinde Leibniz'in teodise yaklaşımı, Max Weber'in toplumsal teodise tartışmaları ve modern deist düşünürlerin argümanları Kur'an'ın metninin elverdiği kadarıyla değerlendirilmiştir. Bu yöntem, hem İslam düşüncesinin köklü mirasına hem de günümüz entelektüel tartışmalarına cevap üretecek bütüncül bir

yaklaşım geliştirmemizi sağlamıştır. Özetle, araştırmanın bulguları şu noktalarda yoğunlaşmaktadır: 1. Allah'ın evrene müdahalesi sürekli'dir. Yaratma fiili yalnızca başlangıçta gerçekleşmiş bir eylem değil, her an devam eden dinamik bir süreçtir. 2. Kötülük problemi, ilahî kudret ve rahmet ile çelişmez. Kur'an'a göre kötülük, imtihan, ikaz veya insanın fiillerinin sonucu olarak anlaşılmalı'dır. 3. Deist yaklaşım, anlam krizine yol açar. Tanrı'yı evrenden uzaklaştıran deizm, insanın varoluşunu anlamsız kılar'ken, Kur'an'ın sunduğu evren tasavvuru insana sorumluluk ve umut kazandırır. 4. Doğal afetler dinî perspektiften çok boyutlu yorumlanmalıdır. Onlar yalnızca tabiat olayları değil, aynı zamanda insan için teolojik ve ahlaki dersler içeren hadiseler'dir. 5. Kur'an'ın bütüncül yorumu, çağdaş inanç krizlerine çözüm sunmaktadır. Bu nedenle tefsir çalışmalarının felsefî ve sosyolojik bağlamlarla birlikte yürütülmesi önemlidir. Sonuç olarak, bu proje yalnızca akademik bir tartışma üretmekle kalmamış, aynı zamanda toplumsal düzeyde de önemli katkılar sağlamayı hedeflemiştir. Deizmle karşı karşıya kalan genç kuşaklara, Kur'an'ın sunduğu anlamlı evren ve Tanrı tasavvuru tanıtılmış; İslam'ın rasyonel ve tutarlı bir dünya görüşü sunduğu gösterilmiştir. Proje raporu, gelecekte yapılacak daha kapsamlı araştırmalar için hem teorik hem de pratik bir zemin sunmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: Teodise, Deizm, Kur'an, Deliller, İslam

ProjeNo: HZP25S8

Mobil destekli dil öğrenme uygulamalarının kullanıcılarına sunduğu fırsatlar: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi çerçevesinde bir değerlendirme

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Ahmet DEMİREL – Eğitim Fakültesi / Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Ahmet DEMİREL

Başlama Tarihi: 09-01-2025

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 911,00 TL

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yararlanabilecekleri mobil destekli uygulamaların incelenmesi ve böylece bu uygulamaların kullanıcılarına sunduğu güncel fırsatların tespit edilmesidir. Bu sayede yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde söz konusu uygulamalardan hangi amaçlarla ve nasıl yararlanılabileceğine ilişkin çıkarımlarda bulunulması amaçlanmaktadır. Bu amaçla öncelikle dil öğrenme bağlamında sık kullanılan mobil destekli uygulamalar tespit edilmiştir. Daha sonra bu uygulamalar içerisinde Türkçe dil seçeneği olanlar, doküman analizinden yararlanılarak incelenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler yabancı dil olarak Türkçe öğrenenlerin yararlanabilecekleri mobil destekli uygulamaların temel dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yararlanılabilecek mobil uygulamalar, sözlük olarak yararlanılabilecek mobil uygulamalar, çeviri yapma amacıyla yararlanılabilecek mobil uygulamalar olmak üzere üç kategoride ele alınabileceğine işaret etmektedir. Bulgular temel dil becerilerinin geliştirilmesi amacıyla yararlanılabilecek mobil uygulamaların öğrenenlere öğrenme sürecinde video/ses/fotoğraf gibi materyallerden yararlanma, hedef belirleme/süreç-durum takip etme/dil öğrenme planı oluşturma, geribildirim alma veya verme gibi fırsatlar sunabildiğini göstermektedir. Ayrıca bulgular sözlük olarak yararlanılabilecek mobil uygulamaların öğrenenlere sözcüğün farklı bağlamlardaki anlamlarını görme, eş sesli veya eş anlamlı kelimeleri görme, kelimenin geçtiği atasözlerini ve/veya deyimleri görme, kelimenin cümle içerisinde kullanımını görme, kelimenin telaffuzunu dinleme gibi fırsatlar sunabildiğini göstermektedir. Bunlara ek olarak bulgular çeviri yapma amacıyla yararlanılabilecek mobil uygulamaların öğrenenlere kamera aracılığı ile çeviri, sesli çeviri, resim veya fotoğraf yükleyerek çeviri, çevrimdışı çeviri, yapılan çeviriyi dinleme, çeviriyi kaydetme veya favorilere ekleme, alternatif çevirileri görme gibi fırsatlar sunabildiğini göstermektedir. Bunlardan hareketle Türkçe öğrenenlerin yararlanabilecekleri mobil destekli uygulamaların bilinçli bir şekilde kullanıldığında yabancı dil olarak Türkçe öğrenme-öğretme sürecine katkı sunabileceği söylenebilir. Dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğrenimi-öğretimi sürecinde yararlanılabilecek mobil destekli uygulamalar ve bunların bilinçli kullanımı hakkında öğretmenlere ve öğrencilere bilgi ve beceri kazandırılmaya yönelik eğitimlerin gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

ANAHTAR KELİMELER: Mobil destekli dil öğrenme uygulamaları, mobil öğrenme, yabancı dil olarak Türkçe

ProjeNo: HDP24S27

Performans Görevlerini Puanlamada Yapay Zeka Teknolojisi ve Uzmanlardan Elde Edilen Puanların Güvenirliğinin Karşılaştırılması

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Funda NALBANTOĞLU YILMAZ – Eğitim Fakültesi / Eğitim Bilimleri Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Funda NALBANTOĞLU YILMAZ, Araştırmacı Arş.Gör. Bedri Nejat YÜZÜAK

Başlama Tarihi: 10-12-2024

Bitiş Tarihi: 06-08-2025

Proje Bütçesi: 2.796,00 TL

ÖZET

Araştırmada, öğretmen adaylarının tasarladığı performans görevlerini puanlamada ChatGPT ve uzman puanlarının güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, bir devlet üniversitesindeki 3. sınıf İngilizce ve Türkçe öğretmenliği bölümünden 69 öğretmen adayıyla yürütülmüştür. Araştırma kapsamında öğrenciler tarafından hazırlanan performans görevleri ilk olarak iki ölçme ve değerlendirme uzmanı, ardından iki farklı zamanda ChatGPT-4o ile aynı analitik puanlama anahtarı ile puanlanmıştır. Gerçekleştirilen puanlama sonucunda elde edilen veriler genellenebilirlik kuramıyla incelenmiştir. Sonuç olarak, uzmanlar arasındaki puanlamanın benzerlik göstermesine bağlı en yüksek güvenilirlik uzmanlar arasında saptanmıştır. Ayrıca ChatGPT'nin birinci tur kapsamında gerçekleştirdiği puanlamanın, uzmanlarla kısmi bir uyum gösterdiği gözlemlenmiştir. Zamansal açıdan ChatGPT'nin performans değerlendirmesinde ise zamana bağlı güvenilirlik katsayısı düşük saptanmıştır. Bu doğrultuda ChatGPT'nin belirli koşullar dahilinde uzmanlarla uyumlu puanlamalar gerçekleştirdiği ve puanlama sürecinde tek puanlayıcı olarak görev yapmasının güvenilirlik açısından yetersiz kaldığı sonucuna ulaşılmıştır..

ANAHTAR KELİMELER: Performans görevi, yapay zeka teknolojisi, puanlayıcı güvenirligi, genellenebilirlik kuramı, otomatik puanlama

Proje No: HDP24F07

Rüzgâr Türbini Güç Eğrilerinin Parametrik Modellemesi Üzerine Karşılaştırmalı Bir Analiz

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Mehmet YEŞİLBUDAK- Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Elektrik-Elektronik Mühendisliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Mehmet YEŞİLBUDAK

Başlama Tarihi: 12-11-2024

Bitiş Tarihi: 21-05-2025

Proje Bütçesi: 1.116,36 TL

ÖZET

Rüzgâr enerjisi dönüşüm sistemlerinde rüzgâr gücü, rüzgârın değişkenliğinden etkilenir. Bu nedenle, bir rüzgâr türbininin göbek yüksekliğindeki rüzgâr hızı ile ürettiği aktif güç arasındaki ilişkinin modellenmesi gerekir. Bu noktada, rüzgâr türbini güç eğrileri, mevcut rüzgâr türbinlerinin kontrolü ve rüzgâr enerjisi penetrasyonunun simülasyonu için önemli bir araç olarak hizmet eder. Ancak, rüzgâr türbini üreticileri tarafından sağlanan teorik güç eğrileri standart hava yoğunluğu, spesifik rüzgâr profili, ideal topografik koşullar, vb. nominal şartlar altında oluşturulurlar. Oysaki operasyonel güç eğrileri topografik ve çevresel koşullardan, kanat eğim açısı hatalarından, sensör arızalarından, yanlış kontrolör ayarlarından, bakım ve onarımdan etkilenir. Bu nedenlerden dolayı, rüzgâr türbini güç eğrilerinin, gerçek ölçüm verileri kullanılarak normal türbin davranışını yansıtacak şekilde modellenmesine ihtiyaç duyulur. Bu amaç doğrultusunda, bu projede, Polinom, Fourier, Gauss ve Sinüslerin Toplamı regresyon modellerinin, operasyonel rüzgâr türbini güç eğrisinin oluşturulmasındaki performansları farklı uyum iyiliği istatistikleri açısından kapsamlı olarak değerlendirilmiştir. Sonuç olarak, rüzgâr türbini güç eğrisinin hem modelleme doğruluğu iyileştirilmiş hem de operasyonel özellikleri etkin bir şekilde elde edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Rüzgâr enerjisi, rüzgâr türbini, güç eğrisi, modelleme, doğruluk, karşılaştırma.

ProjeNo: HDP24S20

Çocuğun Değerler Eğitimine İlişkin Eşlerin Birbirlerinden Beklentileri Üzerine Nitel Bir Araştırma

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Hasan ÇETİNEL – İlahiyat Fakültesi / Felsefe ve Din Bilimleri

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Hasan ÇETİNEL

Başlama Tarihi: 12-11-2024

Bitiş Tarihi: 15-09-2025

Proje Bütçesi: 1.731,50 TL

ÖZET

Değerler, kültüre ve topluma anlam veren ölçütler olmanın yanı sıra bireyin hayatın anlamı ve gidişatıyla ilgili farklı seçenekler arasında bulunduğu tercihleri belirleyen felsefi, manevi, psikolojik boyutları olan yargıları kapsamaktadır. Değerler, aynı zamanda bireye kendisini diğer insanlarla kıyaslayarak ahlaki kimliğini şekillendirmesi yönünde katkı sağlarlar. Çocuklar için değerler eğitiminin ilk basamağında, dünyaya ve hayata dair ilk öğrenmelerini gözlem ve taklit yoluyla gerçekleştirdikleri aile ortamı yer almaktadır. Araştırma, değerler eğitiminde ailenin en önemli unsurlardan olduğu varsayımından hareketle, değerler eğitiminde ebeveyn rollerinin etkisine ve eşlerin birbirlerinden beklentilerine odaklanmaktadır. Araştırmada, zorunlu eğitim çağında çocukları olan altı adet ebeveyn ile derinlemesine görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen veriler, literatür temelinde yorumlayıcı fenomenolojik analizlere tabi tutulmuştur. Buna göre eşler, çocuklarında daha çok aile kurumunun da varlığını borçlu olduğu başta dürüstlük, merhamet, hoşgörü gibi temel değerlerle, vatanperverlik gibi milli değerler ile adalet gibi temel evrensel değerlerden oluşan sınırlı bir değerler listesini ön plana çıkarmaktadırlar. Söz konusu değerlerin çocuklarında yer etmesi için karşılıklı emek ve çabaları noktasında müspet görüşler ortaya koyan ebeveynlerin gerek kendileri gerekse eşlerinde gözlemledikleri hatalara da yer verdikleri tespit edilmiştir. Bu eleştiriler arasında, çalışan anne olgusu nedeniyle çocuğuna yeterince vakit ayıramamanın yarattığı eksiklik ve yetişememe özeleştirisi; çocuğa yaklaşım farklılıklarından kaynaklı eşler arası tutarsızlık eleştirisi; internet ve sosyal medyada geçirilen uzun süreler ile çocuğun disiplinize olmasına engel ebeveyn tutumlarına yönelik eleştiriler ön plana çıkmaktadır. Ailelerin çocuklarının değerler eğitimi noktasında sınırlı çevresel destek aldıkları; nasihat ve rol modellik vurgularına rağmen değer açıklama, ahlaki muhakeme gibi değerler eğitimi yöntemlerine başvurmadıkları görülmüştür.

ANAHTAR KELİMELELER: Din Eğitimi, Değer, Değerler Eğitimi, Aile

ProjeNo: HDP24S23

5-7 Yaş Çocuklarında Matematik Kaygısını Belirlemeye Yönelik Ölçek Geliştirme Çalışması

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Mehmet Hayri SARI – Eğitim Fakültesi / Temel Eğitim Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Mehmet Hayri SARI, Araştırmacı Arş.Gör. Berfin ÖZMEN, Araştırmacı Prof. Dr. Sinan OLK

Başlama Tarihi: 09-12-2024

Bitiş Tarihi: 15-09-2025

Proje Bütçesi: 4.800,00 TL

ÖZET

Bu araştırma kapsamında, 5-7 yaş grubu çocuklar için matematik kaygısını ölçmeye yönelik görsel (yüz ifadeleri) temelli bir ölçeğin geliştirilmesini amaçlamıştır. Erken çocukluk döneminde dil becerilerinin sınırlı olması nedeniyle, geleneksel Likert tipi ifadeler yerine görsel (yüz ifadeleri) temelli bir yöntem benimsenmiştir; çocuklara yüz ifadeleri gösterilerek "Hangisi senin durumunu yansıtıyor?" sorusu yöneltilmiştir. 25 maddelik olarak hazırlanan matematik kaygısı ölçeği, Keşifsel faktör analizi (EFA) ve Promax yöntemiyle oblik döndürme kullanılarak ölçeğin faktör yapısı incelenmiş ve iki faktörlü bir model elde edilmiştir. Ancak iki faktörlü modele indirgenen ölçekte, toplam açıklanan varyans %23.747 olarak bulunmuş; bu oran, matematik kaygısı ölçeklerinde literatürde genellikle %40-50 önerilen eşik değerin altında kalmıştır. İç tutarlılık analizi sonucunda, Faktör 1 için Cronbach alfa .647, Faktör 2 için ise .554 olarak hesaplanmıştır; bu değerler, ideal .70 eşik değerinin altında kalarak ölçeğin güvenilirlik açısından sınırlı olduğunu göstermiştir. Bulgular, görsel (yüz ifadeleri) temelli bir yaklaşımın 5-7 yaş grubu için potansiyel sunduğunu; ancak düşük varyans, zayıf iç tutarlılık ve sınırlı faktör yükleri nedeniyle ölçeğin henüz geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olarak kullanıma hazır olmadığını ortaya koymuştur. Bu durum, erken çocuklukta matematik kaygısının gelişimsel olarak tam anlamıyla şekillenmemiş olması, emoji ya da görselleri (yüz ifadeleri) algılamasındaki tutarsızlıklarla ilişkilendirilebilir. Çalışma, ölçeğin geliştirilmesine yönelik bir temel sunmuş; ancak gelecekte daha fazla emoji ya da görseller temelli yaklaşımla daha fazla ölçek maddesi geliştirilmesi, nitel analizlerle içerik zenginleştirilmesi önerilmektedir. Bu adımlar, ölçeğin psikometrik özelliklerini güçlendirerek, erken çocukluk eğitiminde matematik kaygısını ölçmede etkili bir araç haline gelmesini sağlayabilir.

ANAHTAR KELİMELEER: Kaygı, matematik kaygısı, ölçek, ilkokul, okul öncesi

Proje No: HDP24S15

Çin'in Mesleki ve Teknik Eğitiminin Dönüşümü ve Gelişimi: Reformlar ve Stratejilerin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Sema GÖKENÇ GÜLEZ– Fen Edebiyat Fakültesi / Doğu Dilleri ve Edebiyatları

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Sema GÖKENÇ GÜLEZ

Başlama Tarihi: 14-10-2024

Bitiş Tarihi: 06-08-2025

Proje Bütçesi: 4.407,00 TL

ÖZET

Bu çalışma, Çin Halk Cumhuriyeti'nin mesleki ve teknik eğitim sisteminde tarihsel süreç içerisinde gerçekleştirdiği reformları, stratejik gelişmeleri ve uygulama modellerini kapsamlı biçimde analiz etmektedir. Hanedanlık dönemlerinden itibaren şekillenen ve zamanla modernleşen Çin'in mesleki eğitimi, özellikle 2014 sonrası dönemde yeni yapılanmalar, sertifikasyon sistemleri ve dijital dönüşüm hamleleriyle dikkat çekici bir evrim geçirmiştir. Çalışmada, Çin'in geleneksel ustalık temelli eğitim anlayışından merkezi planlama ile şekillenen teknik eğitim modeline geçiş süreci tarihsel arka planıyla incelenmiştir. Araştırmanın temel odak noktalarından biri, 2019 yılında uygulanmaya başlanan "1+X" sertifika sistemi olmuştur. Bu sistemle birlikte, öğrencilerin akademik diploma ile birlikte sektörel yeterlilik belgeleri edinmeleri teşvik edilmekte ve mezunların iş gücü piyasasına geçişleri hızlandırılmaktadır. Ayrıca, Çin'in sanayi politikalarıyla doğrudan ilişkili olan "Made in China 2025" stratejisi çerçevesinde teknik eğitimin dijitalleşme, yapay zekâ ve ileri üretim teknolojileriyle entegrasyonu da analiz edilmiştir. Çin'in izlediği bu politikaların sonuçları, sadece istihdam verileri üzerinden değil, aynı zamanda bölgesel kalkınmaya katkı, sosyal algıda mesleki eğitimin prestij kazanması ve eğitim-sanayi iş birliği düzeyindeki gelişmeler üzerinden de değerlendirilmiştir. Uluslararası karşılaştırmalar bağlamında, Almanya, Güney Kore ve Türkiye gibi ülkelerle benzerlikler ve farklılıklar ortaya konmuştur. Sonuç bölümünde ise Çin'in deneyiminden yola çıkarak Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde mesleki eğitimin yeniden yapılandırılmasına yönelik öneriler sunulmuştur. Bu yönüyle çalışma, sadece Çin özelinde değil, küresel düzeyde mesleki ve teknik eğitim politikalarına katkı sağlayabilecek stratejik bir değerlendirme sunmaktadır.

ANAHTAR KELİMELELER: Çin, Mesleki Eğitim, Teknik Eğitim, Eğitim Stratejisi

Proje No: HDP24S18

Osmanlı İdaresi Altında Bulunduğu Dönemde Batum Limanındaki Ticari Faaliyetler Hakkında Bilgi Veren Maliye Nezareti Varidat Muhasebe Defterlerinin Günümüz Türkçesine Aktarımı (ML. VRD. D. No: 3006, 5040, 5011 ve 2748)

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Hüseyin SARAÇ – Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Hüseyin SARAÇ

Başlama Tarihi: 14-10-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 3.490,00 TL

ÖZET

19. yüzyıl Osmanlı Liman şehirlerinden biri olan Batum’da yapılan deniz ticaretiyle alakalı bilgi veren “3006, 5040, 5011 ve 2748 numaralı Maliye Nezareti Varidat Muhasebe Defterleri” adlı birinci elden arşiv niteliği taşıyan belgelerin transkripsiyonu, aktarımı ve incelenmesi başarıyla tamamlanmıştır. Bu çalışma, çevrilen arşiv belgelerinin daha fazla kişi tarafından okunabilir ve anlaşılabilir hâle getirilmesini sağlayarak suretiyle Osmanlıların Batum’da yürüttüğü deniz ticaretiyle alakalı bilgi ihtiva eden birinci el kaynaklar literatüre kazandırılmıştır. Projenin ilk aşamasında, T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Devlet Arşivleri Başkanlığı internet sitesi üzerinden gerekli literatür taraması yapılmış, belgeler tespit edilmiş, belgeler satın alındıktan sonra sayfa sayfa eksiksiz bir transkripsiyon süreci gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada, metin, dilsel ve tarihî bağlam dikkate alınarak titizlikle aktarılmıştır. Arşiv belgeleri üzerinde okunamayacak düzeydeki kelimeler belirtilmiş daha sonra tarihî bağlamı detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Son olarak, metin, içerik ve dil analizi süreçlerinden geçirilerek tarihî değeri bilimsel bir zeminde ortaya konulmuştur. Projenin özgün değeri, aktarımını yaptığımız arşiv belgelerinin Osmanlı liman kentleri ile ilgili önemli bilgiler ihtiva eden ve 19. yüzyıl liman kentlerinin durumunu ortaya koyan Batum özelinde Osmanlı deniz ticaretiyle ilgili tarihî, sosyal ve ticarî yapısını ortaya koyan birinci elden kaynak niteliği taşımasıdır. Elde edilen sonuçlar, eserin tarih bilimine katkısını güçlendirmiş ve bu alandaki literatür eksikliğini gidermede önemli bir adım atılmasını sağlamıştır.

Sonuç olarak, proje, “3006, 5040, 5011 ve 2748 numaralı Maliye Nezareti Varidat Muhasebe Defterleri”nin Osmanlı Türkçesinden günümüz Türkçesine aktarımını ve analizini başarıyla gerçekleştirerek, günümüz bilim dünyasının istifadesine sunulmuştur. Bu çalışma, tarihî metinlerin günümüz okuyucuları tarafından anlaşılmasını kolaylaştıracak örnek bir model teşkil etmektedir.

ANAHTAR KELİMELELER: Osmanlı Devleti, 19. Yüzyıl, Maliye Nezareti Varidat Muhasebe Defteri, Batum Limanı

Proje No: HDP24S19

Çivi Yazılı Kaynaklar ve Arkeolojik Buluntular Işığında Qatna Krallığı

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Suzan AKKUŞ MUTLU - Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Suzan AKKUŞ MUTLU

Başlama Tarihi: 14-10-2024

Bitiş Tarihi: 15-09-2025

Proje Bütçesi: 2.553,00 TL

ÖZET

Suriye'nin Humus vilayetinde, günümüzde Hama'nın güneyinde yer alan antik Qatna kenti, Mezopotamya'dan Akdeniz'e, Anadolu'dan Filistin'e uzanan önemli ticaret yollarının kesişim noktasında yer almaktadır. Bu stratejik konumu sayesinde ekonomik açıdan büyük bir refaha ulaşmış ve Doğu Akdeniz coğrafyasının en önemli kültürel ve ekonomik merkezlerinden biri hâline gelmiştir. MÖ 4. binyıldan MÖ 1350 yılına kadar süregelen tarihsel süreçte, Qatna Krallığı, Antik Suriye'nin en güçlü ekonomik ve kültürel merkezi olmuştur. Tunç Çağı'nda bölgenin en büyük kraliyet saraylarından birine ev sahipliği yapan Qatna, Mari Krallığı ile dostane ilişkiler yürütmüş, buna karşın Yamhad Krallığı ile sürekli bir çatışma içinde olmuştur. MÖ 15. yüzyıldan itibaren Mitanni egemenliğine giren krallık, ilerleyen dönemlerde Mısır, Hitit ve Asur devletleri arasında güç mücadelesine sahne olmuştur. Qatna'daki ilk arkeolojik kazılar 1920 yılında başlatılmış ve yerleşim kalıntıları Humus'un yaklaşık 18 km kuzeydoğusunda tespit edilmiştir. Bu çalışmalar, kentin Kalkolitik Çağ'dan itibaren iskân gördüğünü ortaya koymuştur. Arkeolojik bulgular ve çivi yazılı belgeler, bölgede Aramiler ve Hurriler gibi çeşitli etnik grupların varlığını belgelemektedir. Bu etnik çeşitlilik, krallığın karmaşık bir inanç sistemine sahip olmasına zemin hazırlamış ve sanatsal üretimlerinde hem yerel özgünlük hem de çok kültürlülük izleri taşımasına neden olmuştur. Qatna'ya ait sanat eserlerinde yüksek düzeyde işçilik ve farklı halkların etkileri belirgin biçimde görülmektedir. Bu çalışmada, Qatna Krallığı'nın Kalkolitik Çağ'dan yıkılışına kadar uzanan tarihî süreci, kültürel yapısı ve diplomatik ilişkileri incelenmiştir. Çalışma kapsamında birinci el kaynak niteliği taşıyan arkeolojik buluntular ve çivi yazılı belgeler değerlendirilmiştir. Qatna Krallığı üzerine, Türkiye'de bugüne kadar herhangi bir kitap yayımlanmamış; ayrıca yüksek lisans ya da doktora düzeyinde bir akademik çalışma gerçekleştirilmemiştir. Mevcut literatür ağırlıklı olarak yabancı kaynaklara dayanmaktadır. Bu bağlamda, söz konusu çalışma hem literatürdeki boşluğu doldurmayı hem de Antik Suriye tarihi üzerine yapılacak gelecekteki araştırmalara kaynaklık etmeyi amaçlamaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Çivi Yazılı Belge, Qatna, Mezopotamya

Proje No: HDP24S11

Fen Bilimleri Öğretmen Adaylarının Türk-İslam Bilim Kültürüne Yönelik Anlayışlarının Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Davut SARITAŞ– Eğitim Fakültesi / Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Davut SARITAŞ

Başlama Tarihi: 25-09-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 1.786,50TL

ÖZET

Fen bilimleri eğitimi literatüründe bilimin sosyokültürel doğasının öğretimi için bilim tarihinin kullanımı etkili bir yaklaşım olarak görülmekle birlikte, bu etkiyi azaltan önemli etmenlerin başında bireylerin tarihte yer alan bilim insanlarının dünya görüşünü kavrayamaması ve düşüncelerinde onların yaşadıkları dönemle ilişki kuramaması olduğu vurgulanmaktadır. Bu nedenle öğrencilerin kendi kültürlerinden bilim insanları ile bilme/tanımının ötesinde kavramsallaştırma ve değerlendirme boyutlarında daha derin bir etkileşime girmesi bir gereklilik olarak görünüyor. Bu tür bir etkileşimi sağlayacak olanlar da öğretmenlerdir. Literatür bulguları fen bilimleri öğretmenlerinin ve öğretmen adaylarının Türk-İslam insanlarına ilişkin bilgi düzeyinde büyük eksikleri olduğunu açık bir şekilde ortaya koymakta ve bu sonuçlar sorunun bir anlayış ve bakış açısından kaynaklanabileceğini güçlü bir şekilde akla getirmektedir. Bu sorun ülkemizin yeni eğitim vizyonu açısından önemlidir. Nitekim Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli fen bilimleri eğitiminde Türk İslam bilim tarihi odağında Bilim Kültürü ile Zenginleşen Fen Öğretimi vurgusu ile yürürlüğe girmiştir. Bu bağlamda projenin amacı fen bilimleri öğretmen adaylarının Türk İslam bilim kültürüne yönelik anlayışlarını ve bu anlayışları belirleyen faktörleri bilim tarihi dolayımında araştırmaktır. Bu çerçevede proje Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Eğitim Fakültesi Matematik ve Fen Bilimleri Eğitimi Bölümü Fen Bilgisi Öğretmenliği Programında öğrenim gören öğretmen adayları ile nitel yöntemlerle yürütülmüştür. Araştırma, nitel araştırma desenlerinden fenomenografik yaklaşım çerçevesinde yürütülmüştür. Veriler, açık uçlu anketler ve yarı yapılandırılmış görüşmeler yoluyla elde edilmiş; anket verileri doküman analiziyle, görüşmeler ise tümevarımsal içerik analiziyle değerlendirilmiştir. Çalışmanın birincil bulguları, katılımcıların yapılan bilimsel etkinliğin boyutları üzerinden Türk İslam bilim kültüre ilişkin kavramsallaştırmalarının çok katmanlı ve çeşitli bir yapı arz ettiği göstermiştir. Örneğin bilimin amacının ağırlıklı olarak "pratik fayda sağlama" ve "hayatı kolaylaştırma" gibi pragmatik hedeflerle açıklandığını göstermiştir. Bilimsel yöntemin doğası konusunda ise adayların net bir fikre sahip olmadığı görülmüştür. Araştırmada, Türk İslam bilim tarihine yönelik bilgi düzeyi yüksek olan katılımcıların, bilimin amacını "Allah'ın yarattığı evreni anlama" gibi teolojik nedenlere bağlayarak daha derin ve bağlamsal yorumlar getirdiği belirlenmiştir. Araştırmanın ikincil bulguları ise, öğretmen adaylarının Türk İslam bilim geleneği hakkındaki bilgilerinin "geniş fakat sığ" olduğunu ortaya koymuştur. Katılımcıların bilgisinin, genellikle "İslam'ın Altın Çağı" olarak bilinen döneme ait İbn-i Sina, Harezmi gibi birkaç yaygın bilim insanının bağlamı ile sınırlı olduğu görülmüştür. Katılımcıların konu ile ilgili bilgilerin büyük ölçüde ders kitapları gibi resmi eğitim kaynaklardan beslendiği, kişisel ilgi, merak ve araştırmanın ise bir yönlendirici etken olmadığı ortaya çıkmıştır. Amacı ve kapsamı açıdan özellikle yerli literatürdeki bu boşluğu dolduran ve küresel olarak kültürel çalışmalara bu konu kapsamında bir örneklik sunan bu araştırma elde edilen bulgular ışığında, Türk İslam bilim mirasının eğitimde daha anlamlı ve kalıcı bir şekilde yer alması için bazı öneriler de içermektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Fen bilimleri eğitimi, Bilim Tarihi, Türk İslam bilim kültürü, Fen bilimleri öğretmen adayları

ProjeNo: HDP24F06

Antroposen Çağında (İnsan Çağı) Değişen Kent İmajı; Nevşehir Kenti Örneği

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Esra ÖZHANCI – Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Peyzaj Mimarlığı

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Esra ÖZHANCI

Başlama Tarihi: 25-09-2024

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 2.405,00 TL

ÖZET

Bu çalışma Antroposen Çağı'nın getirdiği çevresel ve sosyal değişimlerin Nevşehir kentinin imajı üzerindeki etkilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Bu proje, Nevşehir'in tarihi ve kültürel yapısını koruyarak modern kentsel dönüşüm süreçlerine nasıl adapte olabileceğini araştıracaktır. Veri toplama, analiz, paydaş katılımı ve değerlendirme süreçleri ile yürütülecek olan proje, sürdürülebilir kent imajı, çevresel ve sosyal iyileşme, kültürel mirasın korunması ve bilimsel-politik katkılar gibi sonuçlar hedeflemektedir. Proje, Nevşehir için özgün ve uygulanabilir bir model sunarak yerel yönetimlere ve politika yapıcılara rehberlik edecektir. Bu bağlamda çalışma kapsamında; Nevşehir'deki mevcut peyzaj alanları, tarihi bölgeler ve kentsel alanlar incelenmiş (Saha Araştırması ve Veri Toplama), kent sakinleri ve paydaşlarla anketler ve görüşmeler, hedef kitlenin belirlenmesi ve uygulamalar gerçekleştirilmiş (Demografik ve Sosyo-ekonomik Analiz), sürdürülebilirlik, tarihsel ve kültürel miras, erişilebilirlik bağlamında elde edilen sonuçlarla uzun vadeli hedefler ve stratejiler ortaya konmuştur.

ANAHTAR KELİMELEER: Kent imajı, kent kimliği, peyzaj şehirciliği, Antroposen çağı

Proje No: HDP24S14

12 Haftalık Geleneksel Okçuluk Aktivitesinin Üniversite Öğrencilerinin Optimal Performans Duygu Durumu, İmgeleme ve Problem Çözme Becerilerine Etkisi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Burhan BAŞOĞLU – Spor Bilimleri Fakültesi / Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Burhan BAŞOĞLU , Yardımcı Araştırmacı Prof. Dr. Bülent Okan MİÇOOĞULLARI , Yardımcı Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Özkan BEYAZ , Yardımcı Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Kürşat ÖZCAN , Yardımcı Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Şevket Cihat ÖZER

Başlama Tarihi: 25-09-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 14.500,00 TL

ÖZET

Bu araştırmada, 12 haftalık geleneksel okçuluk antrenmanının üniversite öğrencilerinin optimal performans duygu durumu, imgeleme ve problem çözme becerilerine etkisi araştırılmıştır. Araştırma, ön-test, son-test kontrol grup modeline göre düzenlenmiş deneysel bir çalışmadır. Bu araştırma, kolaylıkla bulunabileni örnekleme yöntemine göre 19-23 yaş aralığında sağlıklı gönüllü 34 kişi (K: 16) ($Ortyas = 20.5 \pm 1.35$) araştırmaya katılmıştır. 17 kişi ($Ortyas = 19.48 \pm .88$) deney grubuna, diğer 17 kişi de ($Ortyas = 21.52 \pm .88$) kontrol grubuna rastgele atanmıştır. .05) verilerin analizinde MANOVA (Çok Değişkenli Varyans Analizi) kullanılmıştır. Test x grup etkileşiminde incelendiğinde sporda imgeleme becerisinde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmamıştır ($F(1,40) p=.05; n^2 =.087$). Optimal Performans Duygu Durum değişkeninde ise test x grup etkileşiminde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F(1,40) p=.016; n^2 =.047$). Problem çözme becerisi incelendiğinde de test x grup etkileşiminde istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur ($F(1,40) p=.001; n^2 =.291$). Sonuc olarak, sporcuların performansını ve psikolojik dayanıklılığını artırmak için imgeleme teknikleri antrenmanlara dahil edilmeli ve problem çözme becerileri desteklenmelidir. Antrenörler ve spor psikologları için hizmet içi eğitimler düzenlenmeli, farklı branş ve düzeylerde araştırmalar artırılmalı, ayrıca dijital ve mobil uygulamalarla imgeleme pratiği desteklenmelidir.

ANAHTAR KELİMELEER: Beceri kazanımı, sporda bilişsel süreçler, zihinsel canlandırma, geleneksel sporlar

Proje No: HDP24S21

Okul Yöneticilerinin Öğretimsel Liderlik Davranışları

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Mehmet ÖZCAN – Eğitim Fakültesi / Eğitim Bilimleri Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Mehmet ÖZCAN

Başlama Tarihi: 12-11-2024

Bitiş Tarihi: 21-08-2025

Proje Bütçesi: 1.500,00 TL

ÖZET

Okul yöneticilerinin öğretimsel liderlik davranışlarını ortaya çıkarmayı amaçlayan bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Araştırmada katılımcılar amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yöntemi ile belirlenmiştir. Bu kapsamda katılımcıların okul müdürü olması ve en az 5 yıllık okul müdürlüğü deneyimine sahip olması ölçütleri aranmıştır. Araştırma 10 okul yöneticisi ile gerçekleştirilmiştir. Görüşme formunda Okul Misyonunu Tanımlama (2 soru), Öğretim Programını Yönetme (3 soru) ve Olumlu Okul İklimi Oluşturma (5 soru) alt boyutlarında bulunan toplam 10 soru yer almaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada geçerlik ve güvenirliğin sağlanması için inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlık ve teyit edilebilirlik ölçütleri yerine getirilmiştir. Bulgular incelendiğinde okul misyonunun tanımlanma alt boyutunda öğretmen toplantıları, veli toplantıları, ihtiyaç analizi, öğrenci toplantıları/etkinlikleri, paydaş görüşleri ve sosyal medya; öğretim programını yönetme alt boyutunda ders denetimi, öğretmen geri bildirimleri, değerlendirme ve rehberlik, performans ölçek ve anketleri, öğrenci geri bildirimleri, veli geri bildirimleri, öğrenci başarıları takibi, takdir ve ödül; okul ikliminin oluşturma alt boyutunda hizmetiçi eğitim, öğrenci etkinlikleri, öğretmen toplantı ve etkinlikleri, paydaş işbirliği, takdir ve ödül bulgularına ulaşılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Okul, yönetici, lider, öğretimsel liderlik, davranış

Proje No: HPD24F05

Grafen oksit ve Karbon Nanotüp ile Katkılanmış Metallerin Elektromanyetik Kalkanlayıcı Etkisinin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Uğur SORGUCU - Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Uğur SORGUCU, Araştırmacı Prof. Dr. İshak Afşin KARİPER

Başlama Tarihi: 25-09-2024

Bitiş Tarihi: 22-04-2025

Proje Bütçesi: 19.000,00 TL

ÖZET

Bu projede, grafen oksit (GO) ve karbon nanotüp (CNT) ile katkılanmış metal kompozitlerin elektromanyetik kalkanlama (EMK) performansları araştırılmıştır. Farklı oranlarda GO ve CNT katkılı metal örnekleri hazırlanmış ve bu malzemelerin EMK etkinliği, 1-18 GHz frekans aralığında ölçülmüştür. Yapılan çalışmalar sonucunda, özellikle %5 GO ve %3 CNT katkılı kompozitlerin 60 dB üzerinde EMK performansı sergilediği tespit edilmiştir. Bu sonuçlar, GO ve CNT katkılı malzemelerin yüksek frekanslı elektromanyetik dalgalara karşı etkili bir kalkanlama sağladığını göstermektedir. Proje, nanomalzemelerin elektromanyetik kalkanlama uygulamalarında kullanım potansiyelini ortaya koymuştur.

ANAHTAR KELİMELE: Elektromanyetik kalkanlama, elektromanyetik ekranlama, GHz, Grafen, CNT

Proje No: HDP24S09

Hacıbektaş İlçesindeki Han Bağı ve Dede Bağı'nın Toplumsal, Kültürel ve Sosyo-Ekolojik Hafızasının Tespiti ve Korunması Tedbirlerinin Belirlenmesi Araştırma Projesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Kübra YILDIZ ALTIN – Fen Edebiyat Fakültesi / Türk Halkbilimi

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Kübra YILDIZ ALTIN, Araştırmacı Ümran Feyza ÇAVDAR, Araştırmacı Orhan TOSUN, Araştırmacı Taylan SÜMER, Araştırmacı Prof. Dr. Mustafa Hilmi ÇOLAKOĞLU

Başlama Tarihi: 28-08-2024

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 250,00 TL

ÖZET

Hacıbektaş ilçesi, Anadolu'daki Alevi-Bektaşî geleneğinin şekillendiği, kurumsallaştığı ve yayıldığı yerlerin başındadır. Horasan'dan gelerek Hacıbektaş'a yerleşen, anısına izafeten ilçeye adının verildiği Hacı Bektaş Veli, Anadolu'da Horasan erenlerinin örgütlenmesinde önemli bir rol oynamıştır. Bu bakımdan Bektaşîliğin yayıldığı bölgelerde hem maddi hem de manevi bağlamda birtakım kalıplaşmalar olmuştur. Özellikle tekkeler, yapı ve fonksiyonları açısından, bulundukları bölgelerin sosyal, kültürel ve ekolojik niteliklerine uyumlanarak faaliyette bulunmuşlardır. Bu bağlamda Hacıbektaş ilçesinde bulunan Han Bağı ve Dede Bağı'nı konu alan proje, bağların toplumsal, kültürel ve sosyo-ekolojik hafızasının tespiti ve korunması tedbirlerinin belirlenmesine odaklanmaktadır. Projenin toplumsal ve kültürel hafızası bölümünde bölgede bağlarla ilgili yaşanan tarihi ve geçmiş olaylar, toplumsal deneyimler, anıtlar ve mimari yapılar gibi maddi kültür mirasları, geleneksel anlatma, inanış, uygulamalar gibi somut olmayan kültürel miraslar, bağların Alevi-Bektaşî kültüründeki işlevi olmak üzere bölgenin geçmişini, kimliğini ve değerlerini yansıtan unsurlar tespit edilmiştir. Projenin sosyo-ekolojik hafıza bölümünde ise bağlarda geçmişten günümüze uygulanan geleneksel tarım pratikleri, toprak yönetimi, bitki yönetimi, su ve su kaynakları yönetimi gibi çeşitli doğal faktörlerin insan etkileşimiyle şekillenen yeni oluşumları incelenmiştir. Proje, halkbilimi alan araştırması yöntemlerine bağlı olarak alandan derlenen malzeme üzerinde yapılan incelemeye dayandırılmış sözlü kültür belleğinin derlenmesi sırasında katılımcı gözlem, dışarıdan gözlem, görüşme (mülakat), usta ve amatör kaynak kişilerden yararlanma gibi teknikler kullanılmıştır. Çalışmanın teorik olan kısımlarında ise literatür taramasına bağlı olarak yazılı kaynaklardan yararlanma yöntemleri benimsenmiştir. Veriler bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirilerek bağların doğal, tarihi ve kültürel miraslarına ilişkin yönetim modeli "doğa temelli bakış açısıyla" geliştirilmiştir. Projenin Kapadokya bölgesi başta olmak üzere Nevşehir'de toplumsal, kültürel ve sosyo-ekolojik hafızaya yönelik çalışmalar yapacak araştırmacılar için faydalı olması beklenmektedir. Proje sonunda elde edilen veriler, harita üzerinde yapılan sayısallaştırma ve dijital ortama aktarılmıştır. Böylece Alevi-Bektaşî kültürünün merkezlerinden olan Hacıbektaş'taki Bektaşî geleneğinde önemli bir yeri olan Han Bağı ve Dede Bağı hakkındaki geleneksel bilgi belleği kayıt altına alınarak kaybolmasının önüne geçilmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Nevşehir, Hacıbektaş, Alevilik, Bektaşîlik, Han Bağı, Dede Bağı, Toplumsal Hafıza, Kültürel Hafıza, Sosyo-ekolojik Hafıza, Koruma

Proje No: HDP24S08

İstanbul'daki Nevşehirîliler (1700-1730)

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Metin Ziya KÖSE – Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Metin Ziya KÖSE

Başlama Tarihi: 22-08-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 1.150,00 TL

ÖZET

İstanbul'daki Nevşehirîlilerin (1700-1730) varlığını hak arama yolları üzerinden ve bir Osmanlı mahkemesinde yer alan kayıtlar eşliğinde açığa çıkarmaya çalışan bu projede Rumeli Sadareti Defterleri (toplamda 44 defter) kullanılmıştır. İlgili defterlerin tamamı taranmıştır. Böylece bir kaza merkezi olmadan önce ve sonra bir taşra kenti ile etrafındaki yerleşim birimlerinin başkent İstanbul ile olan bağlantıları açığa çıkarılmıştır. Projenin başlangıcında Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı bünyesinde yer alan İstanbul Müftülüğü fonunda yer alan Rumeli Sadareti Defterleri belirlenmiştir. Sonrasında bunların tutuluş tarihlerine göre dökümü çıkarılmıştır. Defterler tarih sırasına göre 163 numaralı defterden başlanarak 207 numaralı defter dâhil olmak üzere taranmış, belgeler tasnif edilmiş ve proje konusu ile alakalı olan ilgili belgelerin okunması işi tamamlanmıştır. Aşağıda bu proje raporunda belirtileceği üzere belgelerin konusuna göre çeşitli açılardan muhteva analizi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, Nevşehir kentinin Yeni Çağ zamanlarındaki mevcut bilgilerin zenginleştirilmesine imkân tanımış ve bu alandaki literatüre önemli bir katkı sağlamıştır. Sonuç olarak proje, başvuru formunda belirtilen hedeflere ulaşmada başarıyla tamamlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: İstanbul, Nevşehir, Ürgüp, Rumeli Sadareti, Anadolu Sadareti, Şeriye Sicili, Hak Arama

Vartan Paşa, Şark Muharebesi Hikâyesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Telli KORKMAZ – Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Telli KORKMAZ

Başlama Tarihi: 25-09-2024

Bitiş Tarihi: 24-03-2025

Proje Bütçesi: 8.230,00 TL

ÖZET

Osmanlı Devleti hudutları içerisinde yaşayan Ermeniler arasında iki dil yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Yüzyıllarca birlikte yaşayan Türkler ve Ermeniler bir birlerinin dil, edebiyat ve sanatlarından etkilenmişlerdir. Osmanlı İmparatorluğu'nun önemli unsurlarından biri olan Ermenier, modernleşme sürecinde başarılı roller üstlenmişlerdir. Modernleşmenin en önemli dönemini teşkil eden XIX. yüzyılda başarılı faaliyetleri ve kişiliği ile öne çıkan şahsiyetlerden biri de Vartan Paşa olara tanınan Hovsep Vartanyan'dır. Mihitarist Okulunda eğitim gören Vartan Paşa bir süre orduda çeşitli kademelerde görev yapmıştır. Burada Osmaniye ve Mecidiye Nişanlarının birçok derecelerini kazanarak devletin yönetim kadrosuna girmeyi başarmıştır. İstanbul'da şehir yöneticilerinin danışmanlığı ve tercümanlık gibi görevler üstlenmiş ve "Paşa" ünvanını alarak yönetici kadrosunda yer almıştır. Öngörüsü sayesinde yönetimde sorunların çözümüne katkı sağlayarak adli konularda ve şehirdeki diğer meselelere ilişkin birçok layiha ve tüzük hazırlamıştır. Vartan Paşa'nın "Akabi Hikâyesi", "Boşboğaz Bir Âdem", "Topal Şeytan" gibi edebi ve tercüme eserlerin yanında "Şark Muharebesi Hikâyesi" adlı iki ciltlik tarihi bir eseri de mevcuttur. Başlangıçta Tercüman-ı Efkâr Gazetesinde kısımlar hâlinde yayımlanan "Şark Müharebesi Hikâyesi" 1879 yılında toplanarak Bogos Kirişçiyan Matbaasında neşrecilmiştir. Eserlerini Ermeni harfleriyle Osmanlı Türkçesinde kaleme alan Vartan Paşa, bu özelliğiyle Ermeni harfli Türkçe basında da önemli faaliyetlerde bulunmuştur. Nitekim başlangıçta dergi, daha sonra gazete olarak yayımlanan Mecmûa-yı Havâdis Gazetesinin müdürlüğünü ve başyazarlığını yapmasının yanında Tercümân-ı Efkâr, Manzûme-i Efkâr, Sadâ-yı Hakikat gibi yine Ermeni harfli Türkçe gazetelerde yazılar yazmıştır. 1877-1878 Osmanlı-Rus Savaşını anlatan "Şark Muharebesi Hikâyesi" adlı ese sadeleştirilerek Türkçeye aktarılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Vartan Paşa, Hovsep Vartanyan, Ermeni Harfli Türkçe, Ermeni Alfabesi, Osmanlı Ermenileri, Ermeni Basını

Proje No: HDP24S13

Eski Kurgan Gelenekleri İzinde Hacı Bektaş Veli ve Balım Sultan Türbesi Gelenekleri Araştırması

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Kürşat KOÇAK– Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Prof. Dr. Kürşat KOÇAK

Başlama Tarihi: 25-09-2024

Bitiş Tarihi: 26-03-2025

Proje Bütçesi: 2.190,00TL

ÖZET

Anadolu'nun ortasında tarihi 1290 yıllara kadar giden bir yapı kompleksi, her yıl 300 000 binden fazla insanın ziyaret ettiği bu mekânda nadir görülen Türk kültür tarihine ait dikkat çekici birçok maddi kültür unsuru bulunmaktadır. Burası adeta Türkistan'da bulunan evliya ata türbelerini andırmaktadır. Burası Hacı Bektaş Velinin türbesinin bulunduğu külliye'dir aynı zamanda burasına da dergâh denmektedir. 1071 yılından itibaren Türk tarihinin en kalabalık kitleleri olarak Anadolu'ya girmeye başlamıştır. Malazgirt savaşı dönüm noktası olmuş Türk Oğuz kitleleri Anadolu'nun büyük bir kısmında hâkim olmuştur. 1200'lerin başında Orta Asya'daki Moğol istilası Anadolu'ya yeni yönelik büyük bir göç dalgasına sebep olmuştur. Bu göçten sonra bölgenin Türk kültürü ve dini ile yeniden ele alınıp inşa edilmesi şart olmuştur. Moğol istilası ve baskısı ile Türkistan Nişabur'dan gelen Hacı Bektaş Veli günümüzde Hacıbektaş ilçesine yerleşmiştir. Burada getirdiği öğretileri yaymış ve kendinden sonrası için büyük bir tarikatın temelini atmıştır. Hacı Bektaş Veli bu bölgenin Türkleşmesi ve İslamlaşmasını sağlayan en önemli dervişlerden bir tanesi olmuştur. Ölümünden sonra mezarı ziyaretgâha dönüşmüş ve mezarı 1385 yılında Türbe ve dergâh yapılmıştır. Bozkır kültüründe hükümdar, bey ve diğer önemli şahsiyetler için kurganlar yani mezarlar inşa edilirdi ve bu mekânlara hürmet gösterilirdi ve de kutsiyet atfedilirdi. Aynı durum Hacı Bektaş Veli Türbesi ve Balım Sultan Türbesi için yüzyıllar boyunca ortaya çıkmıştır. Hacı Bektaş Velinin öğretilerinin günümüze kadar sürmesi ve külliye'nin içerisindeki eserler yapıların büyük çoğunluğunun korunması çalışmamız için son derece kıymetli olmuştur. Külliye'nin açık müze olması çalışmamızı kolaylaştırmıştır. Çalışmamız külliye'de gözlem ve maddi kültür unsurları incelemeye dayanmaktadır. Burada yapılan gözlemler sonucu kökü Türkistan'a dayanan gelenekler gözlemlenmiştir. Külliye içindeki yapılar Türk medeniyetinin nadir örnekleri arasındadır ve yapılardaki kurgandan Türbeye dönüşüm ve yapılar üzerindeki simgeler incelenmiştir. Külliye müzesindeki nadide eserlerden Bozkır kültürü orjinli olanlar seçilip incelenmiştir. Ayrıca bu çalışma Türk kültür tarihi alanında yapılacak çalışmalara kaynak teşkil edecektir.

ANAHTAR KELİMELELER: Hacı Bektaş Veli, Türbe, Kurgan, Gelenek

Proje No: HDP24F03

Türkiye'deki büyük bir rezervuardan elde edilen *Carasobarbus luteus* ve *Cyprinus carpio* balık türlerinin tüketilmesi yoluyla kanserojen ve kanserojen olmayan metallere kaynaklanan insan sağlığı risklerinin değerlendirilmesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Emel KAÇAR - Avanos Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu / Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Emel KAÇAR

Başlama Tarihi: 01-08-2024

Bitiş Tarihi: 21-02-2025

Proje Bütçesi: 4.858,10 TL

ÖZET

Türkiye'deki Birecik Rezervuarı'ndan elde edilen *Cyprinus carpio* ve *Carasobarbus luteus*'un karaciğerinde, solungaçlarında ve kas dokularında on beş ağır metalin konsantrasyonları araştırılmıştır. Her iki balık türü aynı su kütlesinden toplandığından ve aynı habitat tercihlerine sahip olduğundan, çoğu ağır metalin seviyeleri her iki balık türünün dokularında önemli ölçüde farklılık göstermediği belirlenmiştir. Solungaçlar ve karaciğer metabolik olarak aktif organlar olduğundan, kaslardan daha yüksek miktarda ağır metal seviyelerine sahip olduğu saptanmıştır. Cinsiyetin, araştırılan balık türlerinin dokularındaki ağır metal içeriği üzerinde önemli bir etkisi olmadığı tespit edilmiştir. Dokulardaki ağır metaller ile balık boyutu arasındaki ilişkilerin birkaç metal dışında önemli bir farklılık göstermediği belirlenmiştir. Tüm ağır metallerin tahmini günlük alım değerleri referans dozlarından daha düşük bulunmuştur. Hedef tehlike katsayısı ve tehlike indeksi değerleri 1'in altında bulunduğu ve kanserojen riskle ilgili değerlerin izin verilen seviyelerin içinde veya altında olarak değerlendirildiği belirlenmiştir. Balıkların kas dokularında değerlendirilen Cu, Zn, Cd, Pb ve inorganik As değerleri ulusal ve uluslararası kurumlarca kabul edilebilir değerlerin altında bulunmuştur. Bu sonuçlar incelenen balık türlerinin güvenli bir şekilde tüketilebileceğini kanıtlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELELER: Ağır Metaller, Biyobirikim, Balık dokusu, Cinsiyet, Balık boyutu, Risk değerlendirmesi

Proje No: HDP24F04

Silikon dioksit nanopartiküllerinin (SiO₂ NP'lerinin), *Galleria mellonella* (Lepidoptera: Pyralidae) larvalarındaki bazı kimyasal ve biyokimyasal parametreler üzerindeki etkilerinin belirlenmesi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Ata ESKİN – Avanos Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu / Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Ata ESKİN, Araştırmacı Doç. Dr. Cem Okan ÖZER

Başlama Tarihi: 09-09-2024

Bitiş Tarihi: 14-03-2025

Proje Bütçesi: 6.468,00 TL

ÖZET

Bu çalışmada, SiO₂ NP'lerin (silikon dioksit nanopartikül) 500, 5.000, 30.000 ve 60.000 ppm dozları, 2. dönem *G. mellonella* (Lepidoptera: Pyralidae) larvalarına yarı besin diyeti aracılığı ile verilmiştir. Kontrol grubu larvalarının diyetlerine ise sadece distile su ilave edilmiştir. Daha sonra, 2. dönem *G. mellonella* larvaları böcek besleme diyetlerine aktarılmıştır. Bu larvalardan 14-16 günlük son dönem (7.) larvaları ($0,18 \pm 0,02$ g) seçilerek deneyler için kullanılmıştır. Sonuç olarak NP'ye maruz kalan ve maruz kalmayan larvalarda; larvaların su içeriği (mg), toplam protein (%), toplam lipit (%), toplam karbonhidrat (%), kül içeriği (%) ve yağ asidi bileşimleri incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, tüm *G. mellonella* larvalarının, karbon atomları 6 ila 22 arasında değişen on üç farklı yağ asidine sahip olduğu belirlenmiştir. C 6: 0, C 8:0, C 10:0, C 12: 0, C 14: 0, C 15: 0, C 16:0, C 16:1, C 18:0, C 18:1, C 18:2, C 21:1 ve C: 22:0' nin varlığı *G. mellonella* larvalarından izole edilen yağ asitlerinin biyokimyasal analizi ile doğrulanmıştır. En büyük miktarlar C 16: 0 ve C 18: 1'de bulunmuştur. Elde edilen sonuçlara göre; yüksek dozda (>5.000 ppm) SiO₂ NP ile beslenen larvaların protein ve karbonhidrat içeriklerinin kontrol grubuna göre önemli ölçüde azaldığı belirlenmiştir. Ayrıca SiO₂ NP dozunun arttırılması larvaların yağ içeriğinin azalmasına da neden olmuştur. 500 ve 30.000 ppm SiO₂ NP'lere maruz kalan larvaların nem içeriğinde azalma gösterdiği tespit edilmiştir. SiO₂ NP'leri ile muamele edilen tüm larvaların kül içeriğinde önemli bir artış görülmüştür. Son olarak larvalarda SiO₂ NP dozunun artmasıyla palmitik asit düzeyinde artış, oleik asit düzeyinde ise azalma olduğu tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Biyokimyasal parametreler, *Galleria mellonella*, silikon dioksit nanopartikülü.

ProjeNo: HDP24S05

Molla Musa Sayramî'nin Tarih-i Emîniye Eseri: Transkripsiyon, Aktarım ve İnceleme

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Tekin TUNCER – Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Tekin TUNCER, Araştırmacı Prof. Dr. Filiz Meltem ERDEM UÇAR, Yardımcı Araştırmacı Doktora Öğrencisi Abdullah OĞUZ

Başlama Tarihi: 22-07-2024

Bitiş Tarihi: 21-02-2025

Proje Bütçesi: 2.300,00 TL

ÖZET

Molla Musa Sayramî'nin 19. yüzyıl sonlarında Çağatayca yazdığı "Tarih-i Emîniye" adlı eserinin transkripsiyonu, aktarımı ve incelenmesi başarıyla tamamlanmıştır. Bu çalışma ile eserin daha fazla kişi tarafından okunabilir ve anlaşılabilir hâle getirilmesini sağlamış, Orta Asya ile Doğu Türkistan tarihine dair önemli bir birinci el kaynak literatüre kazandırılmıştır. Projenin ilk aşamasında, el yazması eser dijitalleştirilmiş ve OCR yazılımları ile manuel yöntemler kullanılarak eksiksiz bir transkripsiyon süreci gerçekleştirilmiştir. İkinci aşamada, metin, dilsel ve tarihî bağlam dikkate alınarak titizlikle aktarılmıştır. Bu süreçte, dilbilimciler ve tarihçilerle iş birliği yapılarak eserin doğruluğu ve tarihî bağlamı detaylı bir şekilde değerlendirilmiştir. Son olarak, metin, içerik ve dil analizi süreçlerinden geçirilerek edebî ve tarihî değeri bilimsel bir zeminde ortaya konulmuştur. Projenin özgün değeri, "Tarih-i Emîniye"nin Orta Asya ve Doğu Türkistan'ın 19. yüzyıl sonlarındaki tarihî, sosyal ve kültürel yapısını birinci elden belgeleyen ender kaynaklardan biri olmasıdır. Elde edilen sonuçlar, eserin tarih bilimine katkısını güçlendirmiş ve bu alandaki literatür eksikliğini gidermede önemli bir adım atılmasını sağlanmıştır. Sonuç olarak, proje, "Tarih-i Emîniye"nin dilsel ve tarihî analizini başarıyla gerçekleştirilerek, modern bilim dünyasına yeni bir kaynak sunulmuştur. Bu çalışma, tarihî metinlerin günümüz okuyucuları tarafından anlaşılmasını kolaylaştıracak örnek bir model teşkil etmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Doğu Türkistan, Moğollar, Timur, Cengiz Han, Yakup Han, Çin

Proje No: HDP24S06

2 Numaralı Nevşehir Şer'iyе Sicil Defteri'ndeki Tereke Kayıtlarına Göre 1853-1881 Yılları Arasında Nevşehir'deki Giyim Kuşam Kùltürüne Dair İzler

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Gülser YARDIM – Fen Edebiyat Fakùltesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Gülser YARDIM

Başlama Tarihi: 22-07-2024

Bitiş Tarihi: 21-02-2025

Proje Bütçesi: 1.150,00 TL

ÖZET

Bu proje, T.C. Cumhurbaşkanlığı Osmanlı Arşivi'nden temin edile 2 Numaralı Nevşehir Şer'iyе Sicil Defteri kullanılarak yapılmıştır. Kadı sicilleri, kadı divanı, mahkeme kayıtları, sicillât-ı şer'iyeye ve yaygın kullanımı ile Şer'iyeye Sicilleri denilen bu defterler, kadı yahut nâibi tarafından tutulmakta ve çeşitli türden belgeleri içermektedir. Bu belge çeşitlerinden biri de bizim çalışmamıza kaynaklık edecek olan Tereke kayıtlarıdır. Tereke kayıtları yerine bazen "metrukât" ya da "muhallefât" tabirleri de kullanılmaktadır. Bu tabirler, Osmanlı hukuk sistemine göre, ölen kişilerin geride bıraktıkları eşya ve mallar için kullanılmıştır. Taşınır ve taşınmaz her tür malı içeren bu malları kayıt altına alma işi de Osmanlı Devleti'nde kadı denilen görevli tarafından yapılmaktaydı. Zamanla bu iş onların maiyeti altındaki kassam denilen görevlilere bırakılmıştır. Çalışmanın yapılması için 2 Numaralı Nevşehir Şer'iyе Sicil Defteri kullanılmıştır. Bu defterle ilgili 134 mikrofilm görüntüsü vardır. Defterde boş sayfalar mevcuttur. Fiziken yıpranmanın görünmediği bir defterdir. Defterin başlama tarihi -ilk belgeden başlayarak- 30 Ocak 1853 (19 Rebiülevvel 1269) ve bitiş tarihi son belgede Ocak 1881 (Safer 1298)'tir. Defterde 138 tane tereke kaydı bulunmaktadır. Yapılan tarama sonucu tereke kayıtlarının 53 tanesinde giyim kuşam unsuru olduğu görülmüştür. Bu 53 kişinin tereke kayıtlarındaki verilerin de amaçlanan şablonu çizmeye yeterli olduğu düşünülmüştür. 53 kişiden 8 tanesi kadındır. 3 kişinin kimliği belirlenememiştir. Bunun sebebi de defterdeki bazı yerlerdeki yazının silik olması veya fotoğraflama işleminden kaynaklanan sıkıntıdır. Diğer 42 kişi erkek terekesidir. 9 kişi gayr-i Müslim'dir. Bunların da tamamı erkektir. Defterde tespit edilen giyim kuşam unsurları aşağıda ekler kısmında tablolar şeklinde verilmiştir. Kadın ve erkek giyiminde toplam 53 çeşit giyim unsuruna rastlanılmıştır. Bunun detayını aşağıda görmek mümkündür.

ANAHTAR KELİMELELER: Nevşehir, Tereke kayıtları, Şer'iyе Sicili, Giyim Kuşam, 19. Yüzyıl

Proje No: HDP24S07

Nevşehir'in Yassıda Mağdurları

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ – Fen Edebiyat Fakültesi / Tarih Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Ali ÇAKIRBAŞ

Başlama Tarihi: 22-07-2024

Bitiş Tarihi: 22-04-2025

Proje Bütçesi: 3.490,00 TL

ÖZET

Bu çalışma, Nevşehir'in siyasi tarihinde önemli bir yer tutan ve Demokrat Parti'nin (DP) son döneminde Nevşehir'i Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde (TBMM) temsil eden Necmeddin Önder, Hasan Hayati Ülkün, Zihni Üner ve Münip Hayri Ürgüplü'nün Yassıda Mahkemelerinde yargılanma sürecini konu almaktadır. Nevşehir daha önceki idari taksimata göre Niğde'ye bağlı bir kaza iken 6429 sayılı kanun ile 20 Temmuz 1954'de il statüsü kazanarak ilk defa 1957 seçimlerinde 11. dönemde TBMM'de temsil edilmiştir. Ancak 1957 seçimleri sonrası büyük çöküş yaşayan DP iktidarı 27 Mayıs 1960 askeri darbesi sonrası görevden uzaklaştırılmıştır. DP'nin bütün milletvekilleri tutuklandığı için Nevşehir'i temsil eden dört milletvekili tutuklanarak Yassıda'ya götürülmüş ve burada yargılanmıştır. Bu çalışma Yassıda'da yargılanan Nevşehir milletvekillerinin biyografilerini, siyasi faaliyetlerini ve yargılanma süreçlerini ele alacak olan kitap çalışmasının ön hazırlığını oluşturmaktadır. Bu çerçevede arşiv ve TBMM zabıt cerideleri taranmıştır. Ayrıca ilgili tetkik eserlerde taranarak konu ile ilgili olanlar tespit edilmiştir. Böylece genel anlamda ülkenin özelde Nevşehir'in siyasi hayatına önemli bir katkı sağlanması amaçlanmıştır. Bu kitap hem okuyuculara hem de araştırmacılara önemli bir kaynak niteliği taşıyacağı düşünülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Nevşehir Milletvekilleri, 27 Mayıs Askeri Darbesi, Yassıda Yargılamalar

Proje No: HDP24S04

Japonya'nın İlk Türkiye Büyükelçisi Obata Yūkichi'nin (小幡西吉) Türkiye İzlenimleri (1925-1928)

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Emine SİCİM KAPLAN - Fen Edebiyat Fakültesi / Doğu Dilleri ve Edebiyatları

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Emine SİCİM KAPLAN

Başlama Tarihi: 27-06-2024 **Bitiş Tarihi:** 10-06-2025

Proje Bütçesi: 5.000,00 TL

ÖZET

Projede Obata'nın 1925-1930 yılları arasında kaleme aldığı 55 adet yazısı çözümlenmiştir. İncelenen yazılar doğrultusunda Obata'nın yazılarında daha çok Türk ekonomisi üzerinde yoğunlaştığı görülmüştür. Obata'nın Büyükelçi olarak atandığı döneme baktığımızda I. Dünya Savaşı'ndan sonraki döneme denk geldiği için dünyada küresel bir durgunluk mevcuttur. Aynı zamanda 1923 yılında Japonya'da büyük bir deprem yaşanmış ve ülke hala yaralarını sarmaya çalışmaktadır. Dolayısıyla yeni ticaret pazarlarının geliştirilmesi, Japon ekonomisinin yeniden inşası için bir ihtiyaçtır. Obata da Türkiye'deki görevinde öncelikle ekonomik anlamda diplomasiyi geliştirmeyi seçmiştir. Nitekim kendisi de yazısında "Türkiye'ye atandığım belli olunca bu fırsatın kaçırılmaması gerektiğini ve ülkemizin ekonomik istikrara giden yolunun bu bölgelerden daha iyi öngörülemeyeceğini hissettim. Bu nedenle Türkiye'deki görevimi büyük bir ilgi ve umutla üstlendim. " şeklinde yazmıştır. Bu anlamda Türkiye'de çeşitli faaliyetlerde bulunmuştur. Örneğin, 11 Şubat-4 Mart 1926 tarihleri arasında İstanbul'da Japon ürünleri fuarı açmıştır. Bu fuar büyük bir ilgi gördüğünden devamında İzmir, Selanik, Atina ve Kahire gibi yerlerde de düzenlenmiştir. Bunları Obata'nın ekonomik diplomasisinin ilk adımları olarak görmek mümkündür. Ekonomik diplomasiinin öneminin bilincinde olan Obata, Japonya'yı ve Japon mallarını tanıtmak için çok çaba göstermiştir. Dolayısıyla yazılarında ekonomik konular üzerinde durması beklenen bir durumdur. Diğer taraftan bir kaç yazısında da olsa Türk toplumu, yeni Türkiye Cumhuriyeti, Mustafa Kemal Atatürk ve Türk-Japon ticari ilişkileri üzerine değerlendirmelerde de bulunmuştur. Türkiye Cumhuriyeti'nde keskin bir değişimin yaşandığını bunu da Türk milletinin birlik olmasıyla başardıklarını belirtmiş, Türk toplumunun Yeni Türkiye'yi inşa etmek için özveri ile çabalamalarını takdir etmiştir. Türk halkının verdiği çabayı Meiji Restorasyonu'nu gerçekleştirmek için çabalayan Japon reformcularına benzetmiştir. Bu değişimin baş mimarlarından biri olan Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal Atatürk hakkında da övgü dolu sözler sarf etmiştir. Türk halkının Atatürk'e çok fazla güvendiğini ve saygı duyduğunu belirtmiştir. Obata, Türk halkının hayatta olduğu sürece sadece Mustafa Kemal Atatürk'ü Cumhurbaşkanı olarak görmek isteyeceklerini iddia etmiştir. Dolayısıyla halkın tek bir kişiye yönelik güven ve saygısı, bir muhalefet partisinin varlığına izin vermemekte, tek parti diktatörlüğü görünümü vermektedir. Ancak Obata'ya göre Türk halkı bu durumdan oldukça memnun olup, insanların en ufak bir şikayetleri bile yoktur. Obata, Cumhurbaşkanı Mustafa Kemal'in devrimlerini de siyasi açıdan önemli ve ülkenin ilerlemesi üzerinde büyük bir etki olarak değerlendirmiştir. Aynı zamanda, Türkiye'nin yüzlerce yıllık eski alışkanlıkları kırmasını ve Türkiye Cumhuriyeti'nin inşasının ilk adımı olarak din ve devlet işlerini ayırmaya karar vermesini de son derece takdir etmiştir. Dahası Türkiye'nin din ve devlet işlerini daha önce ayırmayı planlamış olsaydı, saygın bir ulus olarak daha fazla ilerleme kat etmiş olabileceğini belirterek geç kaldığını ima etmiştir. Ancak Harf Devrimi'ni eleştirmiştir. Konuyu kendileri ile bağdaştırarak Kanji'yi kaldırmakla benzer bir durum olduğunu dile getirmiş, Kanji olmadan Japon halkının ne kadar zorlanacağından bahsetmiştir. Bu noktada Harf Devrimi'ni ön hazırlığı olmadan acelece verilmiş bir karar olarak değerlendirmiştir.

ANAHTAR KELİMELELER: Türk-Japon ilişkileri; Obata Yūkichi; Japonya; Türk İmgesi; Cumhuriyet Dönemi; Büyükelçi

Proje No: HDP24F02

Kapadokya Bölgesi Turizm Destinasyonlarının Görsel ve Algısal Analizi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Meliha AKLIBAŞINDA – Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Peyzaj Mimarlığı

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Meliha AKLIBAŞINDA

Başlama Tarihi: 16-05-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 4.462,00 TL

ÖZET

Görsel algı, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinde ziyaretçi deneyimini şekillendiren temel unsurlardan biridir. Doğal ve kültürel peyzaj öğelerinin özgün bir bütünlük oluşturduğu Kapadokya Bölgesi, bu açıdan evrensel düzeyde güçlü bir görsel çekiciliğe sahiptir. Bu çalışmada, Kapadokya'ya ait farklı manzara türlerinin bireyler üzerindeki algısal etkileri incelenmiştir. Kapadokya Bölgesi'nin çekirdeğini oluşturan Uçhisar, Ortahisar, Göreme, Ürgüp ve Avanos yerleşimlerinde yürütülen araştırmada bölge doğal ve kültürel peyzajları fotoğraflanmıştır. 3000'i aşkın fotoğraf içerisinden anket çalışmasında kullanılmak üzere her bir turizm destinasyonunu en iyi yansıtan ve farklı peyzaj özelliklerini barındıran toplam 55 adet görüntü seçilmiştir. 120 kişiden oluşan bir katılımcı grubuyla anket çalışması yapılarak fotoğraflar huzur verici, dinlendirici, hayranlık uyandırıcı, ilham verici, ilgi çekici, heyecan verici, özgünlük ve manzara güzelliği kriterleri doğrultusunda analiz edilmiştir. Her bir görüntü içerisinde katılımcıların dikkatini çeken faktörler sorgulanmıştır. Elde edilen veriler SPSS ve Excel programlarında analiz edilerek bölgenin görsel algısına ilişkin bulgular ortaya konmuştur. Katılımcıların bireysel özellikleri ile algısal değerlendirmeleri arasındaki ilişki istatistiksel olarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, Kapadokya peyzajlarının görsel çekiciliğinin katılımcılar üzerinde güçlü duygusal etkiler yarattığını ortaya koymuş, planlama ve koruma çalışmalarında kullanılabilecek somut veriler sunmuştur.

ANAHTAR KELİMELER: Kapadokya, turizm, rekreasyon, görsel peyzaj kalitesi, algı

Proje No: TEZ24F03

Aljinat Matrisli Mineral Katkılı Hidroksiapatit İle Zenginleştirilmiş Kemik Skafoldları

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra KOÇAK Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Metalurji ve Malzeme Mühendisliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra KOÇAK, Yardımcı Araştırmacı Y.L.Öğrencisi İrem Nur ERKAN

Başlama Tarihi: : 22-04-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 23.942,00 TL

ÖZET

Görsel algı, turizm ve rekreasyon faaliyetlerinde ziyaretçi deneyimini şekillendiren temel unsurlardan Doku mühendisliği ve yenileyici tıp alanında, hasar görmüş kemik dokularının onarım ve yenilenmesi uygulamaları için yenilikçi biyomimetik ve biyoaktif biyomalzemelere olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Bu amaçla kullanılan biyomalzemeler arasında doğal polimer bazlı hidrojeller ve skafoldlar, biyouyumlu ve biyobozunur olmaları aynı zamanda hücre proliferasyonu ve doku bütünlüğünü destekleyici özellikleri sayesinde ön plana çıkmaktadır. Üretilen skafoldların hücrelerin tutunması, çoğalması ve kan akışı gibi yaşamsal devamlılığa uygun, gözenekli ve doğal kemik dokusuna benzer yapıda olması gereklidir. Kemiğin inorganik bileşiminde bulunan kalsiyum fosfat bileşiği olan hidroksiapatit (HA), biyouyumluluğu ve biyoaktif özellikleri nedeniyle kemik dokusunun onarımı ve yenilenmesi için dolgu malzemesi ve skafold olarak sıklıkla kullanılan biyoseramik bir malzemedir. Ancak sentetik olarak üretilen HA'nın yüksek kristalin stabiliteye sahip olması biyoçözünürlüğünü kısıtlayarak doku onarımının uzamasına neden olmaktadır. Bu nedenle HA'nın biyoçözünürlüğünü artırıcı, doğal kemik yapısında yer alan iyonları içeren çeşitli iyon katkılı HA formları araştırılmaktadır. Bu tez çalışması kapsamında uygun matris malzemesi olarak biyouyumlu yapısı, ekstraselüler matrise (ECM) benzer morfolojisi ve jel oluşturabilme yeteneği nedeniyle doğal bir polisakkarit olan aljinat (Alg) temelli hidrojel skafoldlar kemik yenilenmesi ve ilaç salınım uygulamaları için araştırılmıştır. Aljinat polimer matrisli skafoldlar hidroksiapatit temelli biyoseramikler ile katkılanmıştır. Hidroksiapatitin biyoçözünürlüğünü ve biyoaktivitesini arttırmak için içeriğinde zengin silikat iyonları içeren bir alümina silikat minerali doğal pomza (PM) minerali HA'nın içerisine katkılanarak skafold formlarında kullanılmıştır. %7,5 PM katkılı HA ve saf HA tozlarının sentezi yapılarak 1100°C'de sinterlenmiştir. Sinterlenen biyoseramik tozları, freeze-drying yöntemiyle aljinat polimer matrisi ile birleştirilerek çapraz bağlı poröz skafoldlar sentezlenmiştir. PM katkılı HA ile entegre edilmiş skafoldlara antibakteriyel ajan olarak Teikoplanin etken maddesini içeren Targocid ilacı entegre edilmiştir. Bu Teikoplanin yüklü Aljinat matrisli mineral katkılı skafoldlar aşamalı ilaç salınım mekanizmasıyla kemik rejenerasyonları ve tedavisi için antibakteriyel özellikte geliştirilmiştir. Geliştirilen kompozit skafoldlar; morfolojik, kimyasal, termal ve biyolojik (in-vitro şişme davranışı, biyoaktivite, antibakteriyel etkinlik ve biyouyumluluk) analizleri ile karakterize edilmiştir. Aljinat matrisli pomza katkısı yapılmış hidroksiapatit (Alg-HAPM) skafoldlarda hücresel aktiviteleri destekleyici birbirlerine bağlı gözenek yapısı gözlemlenmiştir. Pomza ilavesi, HA'nın yüksek kristalin stabilitesini azaltarak yeniden mineralleşme yeteneğini arttırmıştır. Teikoplanin entegre edilmiş skafoldlar disk difüzyon yöntemi ile gerçekleştirilen antibakteriyel testlerde gram negatif: Escherichia coli (E.coli) ve gram pozitif: Staphylococcus aureus (S. Aureus) bakteri türlerine karşı antibakteriyel etkinlik göstermiştir. Geliştirilen bu skafoldlar, yüksek biyoaktivite, uygun morfolojik yapı düşük sitotoksikite ve antibakteriyel etkinlikleri nedeniyle kemik enfeksiyonları tedavisinde ilaç salınımı gerçekleştirerek doku yenilenmesini teşvik edici uygulamalarda yüksek kullanım potansiyeline sahip olacağı öngörülmektedir.

ANAHTAR KELİMELEER: Aljinat, Biyomalzemeler, Doku Mühendisliği, Hidroksiapatit, Pomza.

Proje No: TEZ24F02

Pomza Katkılı Hidroksiapatit Nano-tozların Sentezi ve Kemik Onarımı İçin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra KOÇAK – Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Metalurji ve Malzeme Mühendisliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Fatma Zehra KOÇAK, Araştırmacı Y.L.Öğrencisi Sümeyra USLU

Başlama Tarihi: 08-02-2024

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 23.983,00 TL

ÖZET

İnsan vücudundaki kemiklerde küçük çaplı hasarlarda rejenerasyon ile kendiliğinden iyileşme mümkünken, büyük hasarlarda geleneksel doku nakli yöntemleri kullanılmaktadır. Ancak bu yöntemler doku uyumsuzluğu, inflamasyon riski gibi ciddi kısıtlamalara sahiptir. Doku onarımı ve yenilenmesi kapsamında biyoyumlu ve biyomimetik özelliklerde fonksiyonel biyomalzemelere olan ihtiyaç giderek artmaktadır. Kemiğin temel inorganik yapısı bir kalsiyum fosfat bileşiği olan hidroksiapatit (HA) bileşiği ile eser miktarda karbonat, silikat, magnezyum, potasyum gibi iyonları içermektedir. HA kemik onarımında büyük rol alsan sentetik saf HA'nın yüksek stabilitesinden dolayı biyoçözünürlük ve kemik yenilenmesindeki rolü sınırlıdır. Pomza (PM), volkanik faaliyetler sonucu oluşan alümina silikat minerali olup yüksek porozite ve iyon değişimi gibi özelliklere sahiptir. Bu tez kapsamında PM, yüksek sertliği, poroz yapısı, iyon absorpsiyon kapasitesi ve kemikteki birçok iyonu içermesi nedeniyle HA'nın sol-jel yöntemiyle üretimi sırasında katkılanarak yeni biyoseramik formları geliştirilip kemik yenilenmesi potansiyeli araştırılmıştır. PM ile HA arasındaki iyon değişimi ile HA'nın biyoçözünürlük, biyoaktivite gibi özelliklerinin ve silikat ve diğer biyomimetik iyon katkıları sayesinde kemik yenilemesinin güçlendirilmesi amaçlanmıştır. Pomzadaki silikat iyonları, kemik mineralizasyonunu teşvik etme potansiyeline sahiptir. Ayrıca pomzanın poroz yapısı, anjiyogenezi tetikleyerek hücrelerin göçü ve tutunmasını kolaylaştırarak kemik yenilenmesine katkı sağlayacağı öngörülmüştür. PM tozu, boyutlandırma ve asit (HCl) - baz (NaOH) aktivasyon ile saflaştırma işlemleri sonrasında kullanılmıştır. Sol-jel metodu kullanılarak nano boyutta saf HA ve ağırlıkça %2.5, %5 ve % 7.5 oranında PM katkılı numuneler üretilerek ve farklı sıcaklıklarda (800°C, 950°C ve 1100°C) sinterlenen tozların fiziksel, kimyasal ve biyolojik karakterizasyonu yapılmıştır. Elmaştan sonra bilinen en sert malzeme olan üstün mukavemet, antibakteriyel özelliği bildirilen Bor karbür (B₄C), PM katkılı HA'ya fiziksel olarak bağlanarak antibakteriyel etkinliği araştırılmıştır. Bunun için, 1100°C'de sinterlenmiş %7,5 PM katkılı HA'ya %1 oranında B₄C tozu bağlayıcı polietilen glikol (PEG) ortamında eklenerek 200°C ve 800°C'de ısıtıl işlem sonrası toz numuneler üretilmiştir.

Üretilen numunelerin morfolojik (SEM, S-TEM), kimyasal (XRF, XRD ve EDX), biyoyumluluk (in-vitro sitotoksikite ve konfokal görüntüleme) ve in-vitro biyoçözünürlük testleri toz halinde gerçekleştirilirken; biyoaktivite, mekanik (mikrosertlik) ve antibakteriyel analizler için preslenen disk numuneler kullanılmıştır. Saf HA kristalleri çubuksu morfolojide şeklindeyken, pomza minerali geniş plakalar şeklinde HA matrisi içerisinde dağılmıştır. 1100°C'de sinterlenen saf HA numuneleri katı gözeneksiz yapıya sahipken PM-HA numuneleri (PM-HA) aynı sıcaklıkta içten bağlı poroz morfolojisini korumuştur. EDX analizlerinde PM katkılı HA kompozitlerin temel Ca ve P elementleri yanında %1 oranında Si, eser miktarda Na, K ve Mg elementleri içerdiği görülmüştür. XRD analizlerinde 950 °C ve 1100 °C'de sinterlenen PM-HA kompozitlerde tri-kalsiyum fosfat fazlarının oluştuğu gözlenmiştir. Sinterlenen PM-HA kompoziti ekstraksiyon yoluyla MTT sitotoksikite testlerinde maksimum hücre canlılığı 1100 °C'de sinterlenen numuneler için elde edilmiştir. Biyoaktivite testlerinde SBF içinde 7 güne kadar inkübe edilen numuneler üzerinde karbonatlı apatit tabakası oluşumu gözlenmiştir. Biyoçözünürlük

testlerinde 15 gün PBS’de bekleyen numunelerde kalsiyum, fosfat, bor ve silisyum iyonlarının tespiti biyolojik çözünme için başarılı sonuçlar vermiştir.

Sonuç olarak, pomza katkılı hidroksiapatit kompozitlerinin araştırılması ve karakterizasyonu, kemik onarımını destekleyecek yenilikçi biyomalzemelerin geliştirilmesi açısından büyük bir potansiyel taşımaktadır. Bu malzemeler, biyouyumluluk ve biyoçözünürlük özellikleriyle, tıbbi uygulamalarda, kemik dolguları, kemik greftleri gibi birçok alanda kullanılabilir.

ANAHTAR KELİMELELER: Biyomalzemeler, Hidroksiapatit, Pomza, Kemik Doku Mühendisliği

Proje No: TEZ23F7

Carassius auratus (Japon Balığı)'da Pb ve Zn toksisitesine karşı B12 vitamininin iyileştirici etkisinin incelenmesi

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Özlem FINDIK – Fen Edebiyat Fakültesi / Moleküler Biyoloji ve Genetik

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Prof. Dr. Özlem FINDIK, Araştırmacı Y.L.Öğrencisi Derya KÖSTEKÇİ

Başlama Tarihi: 18-12-2023

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 23.700,00 TL

ÖZET

Sucul ortamların ağır metalle kirlenmesi sonucu bu ortamda yaşayan canlı organizmalarda ağır metal birikimi olmaktadır. Bu birikim canlılar için toksik etki gösterir. Çalışmamızda farklı konsantrasyonlarda kurşun ve çinkonun *Carassius auratus* (Japon Balığı)'da oluşturduğu toksisiteye karşı B12 vitamininin iyileştirici etkisi araştırılmıştır. Balıklar 15 gün boyunca laboratuvar koşullarına adapte edilmiştir. Adaptasyonun ardından 72 balık her grupta 6 balık olacak şekilde gruplandırılmış ilk 6 grup kurşun, kalan 6 grup çinko grubu olarak etiketlenmiştir. İki ağır metalinde ilk grupları kontrol grubu olarak belirlenmiştir. Çinko grupları için 1mg, 2mg, 3mg, 4mg, 5mg çinko saf suda seyreltilip akvaryumlara ilave edilmiştir. Aynı şekilde kurşun grupları için de 1mg, 2mg, 3mg, 4mg, 5mg kurşun saf suda seyreltilip akvaryumlara ilave edilmiştir. Balıklar bu akvaryumlarda çinko ve kurşuna 8 gün maruz bırakılmıştır. Her gruptan 3 balık alınıp yüksek doz anesteziye maruz bırakılıp yaşamına son verilerek dondurucuya kaldırılmıştır. Kalan balıkların suları değiştirilip her akvaryuma bir ampul B12 vitamini ilave edilmiş balıklar 7 gün bu suda kalmıştır. Balıklar yüksek doz anesteziye maruz bırakılıp yaşamlarına son verilmiştir. İlk aşamadaki balıklarla birlikte karaciğer dokuları alınmış ve ICP-MS yöntemiyle dokulardaki ağır metal birikimlerine bakılmıştır. Çinko grubu balıklarında ağır metal maruziyetinden sonra ölçülen değerler sırasıyla 109,361 mg/Lt - 199,318 mg/Lt - 273,084 mg/Lt - 195,930 mg/Lt - 251,540 mg/Lt - 182,103 mg/Lt şeklinde görülmüştür. Çinko grubu balıklarında ağır metal maruziyetinden sonra ilave B12 vitamini verildikten sonra ölçülen değerler sırasıyla 225,297 mg/Lt - 130,948 mg/Lt - 216,508 mg/Lt - 151,280 mg/Lt - 141,094 mg/Lt - 283,180 mg/Lt şeklinde görülmüştür. Kurşun grubu balıklarında ağır metal maruziyetinden sonra ölçülen değerler sırasıyla 179,275 mg/Lt - 148,066 mg/Lt - 176,616 mg/Lt - 174,278 mg/Lt - 154,523 mg/Lt - 349,929 mg/Lt şeklinde görülmüştür. Kurşun grubu balıklarında ağır metal maruziyetinden sonra ilave B12 vitamini verildikten sonra ölçülen değerler sırasıyla 68,586 mg/Lt - 333,058 mg/Lt - 258,900 mg/Lt - 406,442 mg/Lt - 325,594 mg/Lt - 488,404 mg/Lt şeklinde görülmüştür. Elde ettiğimiz bulgular göz önünde bulundurulduğunda her iki ağır metal için ayrı bir değerlendirme yapıldığında B12 çinkonun oluşturduğu toksisiteyi ortadan kaldırmaktadır. Kurşunun oluşturduğu hasara karşı ise B12 vitamininin hasarı önlemekte ve koruyucu etki göstermekte yetersiz kaldığını göstermektedir. B12 kurşunda sadece bünyede bulunan düşük konsantrasyonda iyileştirici etki göstermektedir. Sonuç olarak B12 iyileştirici bir ajan olarak kullanılabilir. Ancak ağır metalin çeşidi, konsantrasyonu ve oluşturduğu hasarın boyutu göz önünde bulundurulmalıdır.

ANAHTAR KELİMELER: 12 Vitamini, İyileştirici etki, Karaciğer, Kurşun, Çinko

Proje No: TEZ23S1

Değerler Eğitimi Bağlamında Hacı Bektaş Veli Öğretileri Ve Bu Öğretilerin Ortaöğretim Yaş Gruplarında Tanınırlığı

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Mihriban ARTAN OK – Hacı Bektaş Veli Araştırma ve Uygulama Enstitüsü / Alevi Bektaş İlmi Kaynakları

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Mihriban ARTAN OK, Araştırmacı Y.L.Öğrencisi Yasemin SÖZER

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 16-09-2025

Proje Bütçesi: 3.830,00 TL

ÖZET

Değerler eğitimi hem ülkemizde hem de dünyada eğitim sistemleri için oldukça önemlidir. Saygı, sevgi, dürüstlük gibi temel değerlerin, çocuklara küçük yaşta öğretilmesi, onların kişilik gelişimini ve topluma uyumunu olumlu yönde etkilemektedir. Bu yüzden birçok ülke, eğitim politikalarında değerler eğitimiye özel yer vermektedir. Birçok ülkede olduğu gibi bizim eğitim politikamızda da çocuklara değerleri sadece kavramsal olarak sunmak yerine; tarihimizde ve kültürümüzde bu değerleri toplumun her kesimine sevgi diliyle aktararak, hoşgörü ve birlik içinde bir toplum yapısı oluşturan büyük şahsiyetlerden ve onların yöntemlerinden yararlanarak aktarılması tercih edilmektedir. Bu şahsiyetlerden biri de yaşadığı döneme damgasını vurmuş, düşünce ve öğretileriyle hâlâ etkisini sürdüren Hacı Bektaş Veli'dir. Onun insan merkezli yaklaşımı ve değer temelli öğretileri, bugün gençlere değerler eğitimi aktarırken örnek alınması gereken güçlü bir kaynaktır. Bu sebeple araştırmamızın birinci amacı Hacı Bektaş Veli'ye isnat edilen altı eseri değerler eğitimi çerçevesinde inceleyerek, metinlerde hangi değerlere yer verildiğini ortaya koymak ve bu bağlamda hangi değerlere daha sık vurgu yapıldığını ve her bir değer ne ölçüde işlendiğini belirlemektir. Araştırmanın ikinci amacı Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından hazırlanarak ortaöğretim kurumlarında okutulan Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı ile Din Kültürü ve Ahlak Bilgisi ders kitaplarında, Hacı Bektaş Veli'nin hayatı ve öğretilerine ne ölçüde yer verildiğini ve bu konulara ne düzeyde vurgu yapıldığını tespit etmektir. Araştırmamızın üçüncü aşamasını ise Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ortaöğretim kurumunda öğrenim görmekte olan öğrencilerle yapılan mülakatlar oluşturmaktadır. Bu görüşmeler aracılığıyla öğrencilerin Hacı Bektaş Veli hakkında ne kadar bilgi sahibi oldukları, onun eserleri ve öğretilerinden ne düzeyde haberdar oldukları belirlenmeye çalışılmıştır. Bu çalışmada, bireylerin deneyim ve algılarını anlamaya yönelik nitel araştırma yaklaşımı benimsenmiş; verilerin sistematik biçimde çözümlenmesi amacıyla içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmamızda, Nevşehir ilinde Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı bir ortaöğretim kurumunda öğrenim görmekte olan, yaşları 15-17 arasında değişen kız ve erkek öğrencilerden oluşan toplam 15 öğrenciyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerle yapılan bu görüşmelerde, ele alınan konuya ilişkin daha derin ve nitelikli veriler elde etmek, aynı zamanda belirli bir çerçevede yanıtlar toplayabilmek amacıyla yarı yapılandırılmış görüşme tekniği tercih edilmiştir. Veriler, bu doğrultuda hazırlanan yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen yanıtlar, içerik analizi yöntemiyle sistematik biçimde çözümlenmiş ve tematik başlıklar altında değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmada, Hacı Bektaş Veli'ye isnat edilen altı eserde günümüz eğitim sisteminde öne çıkan 26 farklı değere sıklıkla yer verildiği ve bu değerler üzerinden bireylere yönelik öğütlerin sunulduğu belirlenmiştir. Bu değerlerin, Millî Eğitim sisteminin hedeflediği temel değerlerle büyük ölçüde benzerlik taşıdığı gözlemlenmiştir. Ancak ders kitaplarında bu değerlerin Hacı Bektaş Veli bağlamında yeterince ele alınmadığı; dolayısıyla öğrencilerin hem bu tarihî şahsiyeti tanıma hem de onun düşünsel mirasından haberdar olma konusunda sınırlı bilgiye sahip oldukları tespit edilmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Hacı Bektaş Veli, Hacı Bektaş Veli Öğretileri, Değerler Eğitimi, Değerler

Proje No: TEZ23F5

Tohumda Bakır Nanoflower Ön Uygulamasının Kurşun Toksisitesine Ve Akümülyasyonuna Etkisi

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Musa KAR – Fen Edebiyat Fakültesi / Moleküler Biyoloji ve Genetik

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Musa KAR, Araştırmacı Y.L.Öğrencisi Songül KARTAL

Başlama Tarihi: 06-11-2023

Bitiş Tarihi: 27-10-2025

Proje Bütçesi: 14.940,00 TL

ÖZET

Bakır bazlı hibrit nanoçiçekler (Cu-HnF) ve diğer bitki nanomalzemeleri, özellikle stresin azaltılmasıyla ilişkili olarak tarım alanında heyecan verici bir araştırma alanı sunmaktadır. Bu çalışmada, Cu-HnF'nin (10 ve 20 mg/L) nohut (*Cicer arietinum*) ile ilişkili kurşun (Pb) toksisitesini (10 ve 20 mM) hafifletici etkisi, bir tohum ön işlem (priming) ajanı olarak değerlendirilmiştir. Çalışmada; çimlenme gibi yanıt parametrelerinin yanı sıra, oksidatif stres göstergeleri (malondialdehit -- MDA), antioksidan enzim aktiviteleri ve çeşitli stresle ilişkili genlerin ekspresyon düzeyleri analiz edilmiştir. Pb maruziyeti çimlenme oranını azaltmış ve oksidatif stresi yansıtan MDA seviyelerini artırmıştır. Ancak, Cu-HnF ile yapılan tohum ön işlemi, Pb stresine maruz kalan grupta çimlenmeyi iyileştirmiş ve kurşun uygulamasına kıyasla MDA seviyelerinde eş zamanlı bir azalma sağlamıştır. Cu-HnF ile yapılan ön işlem, Pb stresine maruz kalma durumunda süperoksit dismutaz (SOD), katalaz (CAT) ve askorbat peroksidaz (APX) gibi çeşitli antioksidan enzimlerin aktivitelerinde artış sağlamıştır. Gerçek zamanlı RT-PCR (qRT-PCR) analizinde, Cu-HnF ile ön işlem uygulaması, ilgili SOD ve CAT genlerinin ekspresyonunu artırmış ve bu durum, uygulama sonrası gözlemlenen antioksidan enzim aktiviteleriyle desteklenmiştir. Özetle, Cu-HnF ile yapılan tohum ön işlemi, geliştirilmiş çimlenme, azalan oksidatif hasar ve hem enzimatik hem de transkripsiyonel düzeyde aktive edilen antioksidan savunma sistemleri sayesinde nohutun Pb stresine karşı toleransını artırma potansiyeli göstermiştir. Bu sonuçlar, Pb gibi ağır metal kirleticilerle etkilenmiş bölgelerde sürdürülebilir tarım uygulamalarının geliştirilmesinde, bakır bazlı hiyerarşik nanoçiçekler tohum ön işleminin potansiyelini ortaya koymaktadır.

ANAHTAR KELİMELEER: Nanoçiçekler, Tohum ön işlemi (priming), Kurşun (Pb) toksisitesi, Oksidatif stres, Antioksidan enzimler

Proje No: TEZ23F6 (GAP)

Enerji Geri Kazanımının Asansör Sistemlerine Uygulanması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Göksel GÖKKUŞ – Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Elektrik-Elektronik Mühendisliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Göksel GÖKKUŞ

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 10-06-2025

Proje Bütçesi: 14.920,40 TL

ÖZET

Günümüzde artan enerji ihtiyacı düşünüldüğünde elektrikle çalışan aygıtlar için enerji tasarruf yöntemlerinin geliştirilmesi büyük önem arz etmektedir. Literatür çalışmalarından elde edilen bilgilere göre ulaşım sektöründen sonraki en büyük enerji kullanılan alanının binalar olduğu belirtilmektedir. Yine aynı kaynaklardan elde edilen bilgilere göre binalarda ise kullanım yoğunluğu bakımından asansör sistemlerinin ciddi miktarda enerji tükettiği ifade edilmiştir. Geleneksel yapıdaki bir asansör sistemlerine bakacak olursak asansör sistemi tarafından üretilen frenleme enerjisi, sürücünün DA barasına bağlı reostatik direnç üzerinde atıl ısı olarak harcanır ve tüm asansör sistemi önemli ölçüde enerji kaybı yaşar. Çok katlı binalarda asansörlere olan bağımlılık, şebeke güç sistemi arızalarına rağmen hizmette sürekliliği gerektirmektedir. Çevresel bakış açısı, enerji maliyetlerinin yükselmesi, artan enerji verimliliği ve sürdürülebilirlik talepleri mevcut asansör sistemlerinin sorgulanmasına neden olmakta ve kullanılmayan atıl enerji potansiyellerinin geri kazanılması gerektiğini ortaya çıkarmaktadır. Proje kapsamında; asansörün seyir esnasında motor/genarör tarafından üretilen frenleme enerjisinin çift yönlü rejeneratif ünite üzerinden asansör sistemine geri kazanımı ve asansörün enerji verimliliğini artırıcı yöntemler üzerinde araştırma ve deneysel çalışmalar yapılmıştır. Tüm bu işlemlerin kontrolü ve uygulaması için asansör kumanda sisteminin, klasik kumanda sistemlerinden farklı olarak enerji tasarruf işletim modu ve normal işletim modlarında sistemi kontrol edebilmesi için gerekli sistem ve AR-GE çalışmaları yapılmıştır. Çalışmalar normal çalışma değerleri göz önüne alınarak ölçeklenmiş bir asansör sistemi oluşturularak bu asansör sistemi üzerinde enerji geri kazanımı için araştırma, uygulama ve deneysel çalışmalar yapılmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Rejeneratif enerji, Asansör sistemleri, Asansör verimliliği

Proje No: GAP23F5

Cam ve Karbon Fiber/Epoksi Kompozitlerde Nanopartikül Katkısının Mekanik ve Isıl Özelliklerine Etkisinin Araştırılması

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çağrı TÜZEMEN – Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Metalurji ve Malzeme Mühendisliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Çağrı TÜZEMEN, Araştırmacı Doç. Dr. Fatih AKTAŞ, Araştırmacı Doktora Öğrencisi Özge GENÇ, Araştırmacı Prof. Dr. Rahmi ÜNAL

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 11-07-2025

Proje Bütçesi: 68.334,00 TL

ÖZET

Hafif ve mukavemeti yüksek malzemelere duyulan ihtiyaç, endüstrilerin kompozit malzemelere yönelmelerinin yolunu açmıştır. Bu tür kompozit malzemeler arasında, polimer matrisli kompozit malzemeler, yüksek dayanım/ağırlık oranı (özellik mukavemet) gibi temel avantajlarından dolayı bilim adamlarını ve mühendisleri cezbetmiştir. Gelişen malzeme teknolojileri ise tek başına yeterli gelmemeye başlamış ve araştırmaları hibrit malzemelere doğru yöneltmiştir. Bu projede farklı nanopartiküllerin reçine içine eklenerek cam ve karbon elyaf ile kompozit malzeme olarak kullanımının mekanik ve ısıl özelliklere olan etkisi araştırılmıştır. CuO ve Al₂O₃ nanopartikülleri belirli aşamalardan geçirilip matris malzeme içine belirli oranlarda katılarak nanopartikül katkılı cam ve karbon kompozit levha üretimi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bu levhalar ise daha sonra eğme, çekme, darbe, sertlik gibi mekanik testlerine DSC ve TGA ile de ısıl testlere tabi tutulmuştur. Son olarak numunelerin ise SEM görüntüleri alınarak detaylı malzeme ve fiber yapıları incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELER: Polimer Matrisli Kompozit Malzemeler, Cam/Karbon Elyaf/Epoksi, Nanopartikül, CuO, Al₂O₃

Proje No: GAP23S3

Uluslararasılaşma ve İhtisaslaşma Bağlamında Üniversitelerin Yabancı Dil İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Örneği

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Bengü AKSU ATAÇ – Yabancı Diller Yüksekokulu / Yabancı Diller Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Bengü AKSU ATAÇ, Araştırmacı Öğr.Gör. Ercan DEMİRCİ, Araştırmacı Doç. Dr. Selda ÖZER, Araştırmacı Öğr.Gör. Selda DEMİR, Bursiyer Doktora Öğrencisi Rukiye ÖGDÜR, Araştırmacı Öğr.Gör. Ebru ÜSTÜN, Araştırmacı Öğr.Gör. Uğur CANSIZ

Başlama Tarihi: 06-12-2023 **Bitiş Tarihi:** 27-10-2025 **Proje Bütçesi:** 23.590,00 TL

ÖZET

Uluslararasılaşma ve İhtisaslaşma Stratejileri Bağlamında Üniversitelerin Yabancı Dil İhtiyaçlarının Belirlenmesi: Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi Örneği adlı bu proje, yukarıda adlı geçen üniversitede mevcut olan on fakülteyi, bu fakültelerde Öğretim pören öğrencileri, söz konusu fakültelerde ders veren öğretim elemanlarını ve üyelerini; aynı şekilde ilgili fakültelerin dekanlarını ve üniversite üst yönetimini kapsayan çok boyutlu bir projedir. Projenin amacı, Nevşehir HBV Üniversitesinin on fakültesinin ilgili tüm bölümlerinde öğrenim gören öğrencilerin yabancı dil öğrenmeye yönelik güncel ihtiyaçlarının değişen ve farklılaşan koşullar karşısında yeniden belirlenmesidir. Bu amaca ulaşabilmek için, söz konusu on fakültedeki ilgili tüm bölümlerde öğrenim görmekte olan (1.sınıftan 4.sınıfa kadar) öğrencilere ve ilgili bölümlerde ders veren öğretim elemanlarına ve üyelerine anket düzenlenmiş; ilgili fakülte dekanlarıyla ve üniversite üst yönetimiyle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Nevşehir HBV Üniversitesinin 2 yıllık programlarının yürütüldüğü Meslek Yüksekokulları gerek işlenmesi gereken verilen çokluğu gerekse de bu okulların bölümlerinde yürütülen yabancı dil derslerinin farklılık arz etmesi nedeniyle bu araştırma projesinde kapsam dışı tutulmuştur. Uygulanan anketler sonucu elde edilen nicel veriler SPSS programı kullanılarak görüşmeler sonucu elde edilen nitel veriler ise içerik analizi yöntemiyle kapsamlı bir şekilde değerlendirilmiştir. Yapılan araştırmanın değerlendirilmesi ve çözümlenmesi sonucunda ortaya çıkan sonuçlar, yurt içinde proje başlığına uygun olan uluslararası bir sempozyuma katılım yoluyla bilimsel platformlarda paylaşılmıştır. Bununla birlikte, ortaya çıkan verilerle ve projenin konusuyla ilgili olarak tüm araştırmacıların birer bölüm yazarak katkıda bulunduğu kitap baskı için hazırlanmış ve yayınevine gönderilmiştir. Türkiye'deki üniversitelerde yabancı dil/lerin eğitim ve öğretimiyle ilgili öteden beri yapılmış olan çok sayıda araştırma olabilir, ancak bu araştırma projesini ilginç kılan taraf ise yabancı dil derslerini alan öğrencilerin, ilgili fakültelerin bölümlerinde ders veren öğretim elemanlarının ve üyelerinin bu araştırmaya dâhil edilmesi ve olası yeni bir yabancı dil eğitim ve öğretim planlamasında görüşlerine doğrudan yer verilmiş olmasıdır. Bunun yanında fakültelerin idaresinden sorumlu dekanların ve üniversite yönetiminin de görüşlerine başvurulması bu proje çalışmasının bir diğer özgün yönüdür. Böyle bir proje çalışması kapsamında üniversitemiz öğrencilerinin doğrudan görüşlerinin alınması yabancı dil/lerin öğrenilmesine ve bu konuda farkındalık oluşturmaya olumlu etki yapacaktır. Ayrıca bu bölümlerde ders veren öğretim elemanlarının tecrübeleri de yol gösterici nitelikte olacaktır. Bununla birlikte böyle bir çalışma yurt içindeki diğer tüm üniversitelere de örnek oluşturabilecektir. Öte yandan, Yükseköğretim Kurumu'nun uzunca bir süredir üzerinde durduğu ve çeşitli projeler yürüttüğü uluslararasılaşma stratejisine ve aynı şekilde Yükseköğretim Kurumu'nun Bölgesel Kalkınma Odaklı Misyon Farklılaşması ve İhtisaslaşma Üniversitesi olarak "Doğal ve Kültürel Miras" alanında 12 Kasım 2021 tarihinde Nevşehir HBV Üniversitesi'ni belirlemesine uygun olarak yabancı dil eğitiminin tartışılması ve yeni ihtiyaçların belirlenmesi hem üniversitemizin ihtisaslaşma stratejisine doğrudan katkı sağlayacak hem de turizm açısından dünyada hatırı sayılır bir konuma sahip olan Kapadokya Bölgesi'nin yabancı dil konusunda daha nitelikli, çok dilli ve çok kültürlü, yetişmiş insan kaynağına erişimi konusunda yeni bir kapı aralayacaktır.

ANAHTAR KELİMELEER: Uluslararasılaşma, ihtisaslaşma, yabancı dil eğitimi, ihtiyaç, Nevşehir HBV Üniversitesi

Proje No: KBP23F1

Atık Malzemelerle Üretilen Demir Nanopartiküllerin Tekstil Boyası Gideriminde Kullanımı

Proje Yürütücüsü: Dr. Öğr. Üyesi Şennur Merve YAKUT – Mühendislik ve Mimarlık Fakültesi / Çevre Mühendisliği

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Dr. Öğr. Üyesi Şennur Merve YAKUT

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 10-06-2025

Proje Bütçesi: 31.496,40 TL

ÖZET

Yeşil sentez yöntemi, nanopartiküllerin sentezinde basitlik, hız ve maliyet etkinliği gibi çeşitli avantajlar sunan önemli bir yaklaşımdır. Bu çalışmada, atık muz kabuğu özütü bir kaplama ve indirgeyici madde olarak kullanılarak demir nanopartikülleri sentezlendi. Üretilen nanopartiküller daha sonra Raman spektroskopisi, X-ışını difraktometrisi (XRD), zeta potansiyel analizi, Fourier dönüşümlü kızılötesi (FT-IR) spektroskopisi, ultraviyole-görünür (UV-VIS) absorpsiyon spektroskopisi, alan taramalı elektron mikroskobu (FE-SEM), Enerji Dağıtıcı X-Işını Analizi (EDX) ve termogravimetrik analiz (TGA) gibi bir dizi karakterizasyon prosedürüne tabi tutuldu. Nanopartiküllerin boya giderimindeki etkisi daha sonra ayrı ayrı ve ultrasonik ışınlama yardımıyla araştırıldı. Nanopartiküllerin etkinliğini belirlemek için performansları klasik Fenton işlemiyle karşılaştırıldı. Sonuçlar, 10 mg/L demir konsantrasyonu, 10 mg/L hidrojen peroksit (H₂O₂) konsantrasyonu ve 53 kHz ultrason radyasyonu ile 60 dakika içinde boyanın %99,7'sinin giderildiğini gösterdi.

ANAHTAR KELİMELELER: Yeşil Sentez, Muz Kabuğu Atığı, Demir Nanomalzeme, Fenton Prosesi

Proje No: GAP23F02

Biyolojik İlaç Tespitine Yönelik Dikey Akış Test Modelinin Oluşturulması

Proje Yürütücüsü: Doç. Dr. Cevahir ALTINKAYNAK – Avanos Güzel Sanatlar Meslek Yüksekokulu / Bitkisel ve Hayvansal Üretim Bölümü

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Doç. Dr. Cevahir ALTINKAYNAK, Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Murat EKREMOĞLU, Araştırmacı Dr. Öğr. Üyesi Caner GEYİK

Başlama Tarihi: 06-12-2023

Bitiş Tarihi: 21-02-2025

Proje Bütçesi: 74.988,00 TL

ÖZET

Antikor temelli ilaçların kullanımında karşılaşılan sorunlardan en önemlilerden bir tanesi ilaca karşı anti-ilac antikorlarının (AİA) gelişimi ve buna bağlı olarak tedavinin sekteye uğramasıdır. İlacın ve anti-ilac antikorlarının (AİA) oluşumunun tespiti ve analizi, potansiyel bağışıklık tepkilerini anlamada yardımcı bir araçtır. AİA yanıtlarını ölçmek için geçerli, hassas, spesifik ve seçici analizlerin geliştirilmesi, terapötik protein ürünü geliştirmenin önemli bir yönü olmasının yanı sıra hastalara uygulanan monoklonal antikor tabanlı ilaçların etkinliğinin belirlenmesinde önem arz etmektedir. Adalimumab, memeli hücre ekspresyon sistemlerinde rekombinant DNA teknolojisi ile tasarlanmış, insan ağır ve hafif zincir değişken bölgelerine ve IgG1 kappa sabit bölgelerine sahip bir anti-TNF-alfa monoklonal antikordur. Adalimumab, Anti-TNF-alfa tedavisi hastaları için iyi tolere edilebilmesine ve etkili olabilmesine rağmen, tüm hastalar başlangıçtan itibaren tedaviye yanıt vermediği ve adalimumabın etkinliği de bazı hastalarda zamanla azalabildiği gözlemlenmiştir. İlaç başarısızlığından şüphelenilmesi durumunda hem adalimumab hem de anti-adalimumab (anti-ADL) antikorlarının serum düzeylerinin değerlendirilmesi önerilir. Anti-ADL antikorlarının başarılı bir şekilde saptanması, doğru testin seçilmesine, oluşabilecek potansiyel immün komplekslerin parçalanmasına ve son olarak anti-ADL antikorlarının saptanmasına bağlıdır. Ölçüm yöntemleri arasında ELISA, RİA, Antijen antikor bağlanması gibi avantajları ve dezavantajları olan yöntemler mevcuttur. Bunun yanı sıra, hasta başı test (point of care) sistemleri kalitatif tayin yapabilen hızlı, ucuz ve kullanımı için özel bir eğitim gerekmeyen analiz sistemleri olup ön tarama olarak yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu çalışma kapsamında altın nanopartikül ile oluşturulmuş biyokonjugatlar geliştirilmiş, karakterizasyonları yapılmıştır ardından Anti-Adalimumab antikor düzeyini belirlemek amacı ile dikey akış test sisteminde kullanılabilirlikleri test edilmiş ve renkli spotlar görünür şekilde elde edilmiştir. Geliştirilen test sistemi kart test sistemi içerisinde ilave çalışmalar neticesinde kullanılabilir olacaktır.

ANAHTAR KELİMELELER: Klinik Karar Verme, Tanı Teknikleri ve Prosedürleri, Klinik Kimya Testleri, İmmünosorbent Teknikleri

Proje No: TEZ23F3

Benzoiltiyoüre Bileşikleri ile Karışık Ligantlı Geçiş Metal Komplekslerinin Sentezi ve Karakterizasyonu

Proje Yürütücüsü: Prof. Dr. Fatma KARİPCİN – Fen Edebiyat Fakültesi / Kimya

Proje Araştırmacılar: Proje Yürütücüsü Prof. Dr. Fatma KARİPCİN, Araştırmacı Y.L.Öğrencisi Sait GÜÇLÜ

Başlama Tarihi: 17-03-2023

Bitiş Tarihi: 26-03-2025

Proje Bütçesi: 15.000,00 TL

ÖZET

Bu çalışmada, benzoil izotiyosiyanatın sırasıyla dietilamin, furfurilamin ve morfolin ile reaksiyona sokulmasıyla N,N-dietil-N'- benzoiltiyoüre (HL1), N-furfuril-N'benzoiltiyoüre (HL2) ve N-morfolin-N'- benzoiltiyoüre (HL3) ligandları elde edilmiştir. Daha sonra $[CuLx(bpy)]^+$, $[CuLx(phen)]^+$ genel formüllerine sahip yeni karışık ligantlı bakır kompleksleri, benzoiltiyoüre ligandları (HL1-3), polipiridil ligandları (2,2'-bipiridin ve 1,10-fenantrolin) ve bakır(II) asetat veya perklorat tuzları ile sentezlenmiştir. Bu bileşiklerin karakterizasyonu; element analizi, NMR, FT-IR, ICP-MS, molar iletkenlik ve manyetik duyarlılık ölçümleri kullanılarak yapılmıştır. Ayrıca, komplekslerin termal bozunmaları termal analiz (TG/DTA) yöntemi ile incelenmiştir.

ANAHTAR KELİMELEER: Benzoiltiyoüre, karışık ligand, geçiş metalleri, fenantrolin, bipiridin metal kompleksleri